University of Sistan and Baluchestan

Geography and Development

Print ISSN: 1735 - 0735 Online ISSN: 2676-7791

Homepage: https://gdij.usb.ac.ir

Investigating the Situation of Good Governance in Villages with FAHP Model and ARAS Technique (Case study of Villages in the Central district of Poldakhtar County and Mosian District of Dehloran County)

Farza Karami[1]✉, Hamid Barghi[2]

1. Ph.D Student of Geography and Rural Planning, University of Isfahan, Iran
   ✉ E-mail: Karamifarzad22@gmail.com
2. Associate Professor of Geography and Rural Planning, University of Isfahan, Iran
   E-mail: h.barghi@geo.ui.ac.ir

How to Cite: Karami, F; Barghi, H. (2024). Investigating the Situation of Good Governance in Villages with FAHP Model and ARAS Technique (Case study of Villages in the Central district of Poldakhtar County and Mosian District of Dehloran County). *Geography and Development*, 22 (75), 163-192.

DOI: http://dx.doi.org/10.22111/GDIJ.2024.37807.3559

Received: 23 July 2023
Received in revised form: 4 November 2023
Accepted: 14 January 2024
Published online: 10 June 2024

Keywords:
Rural governance,
Central and mosian district,
ARAS ranking Technique,
FAHP hierarchical analysis process..

ABSTRACT

Today, governance passes through the realm of government and faces many problems and has no choice but to get rid of them. Governance must be able to establish partnership and cooperation between all the forces influencing the management of society, namely governments, the private sector and grassroots organizations. The purpose of this study is to rank the model of good governance in rural areas with emphasis on the villages of the two central district of Poldakhtar county and Mosian district of Dehloran county, including 8 components (main) and 43 sub-components (sub). Research method, descriptive and data collection tools in addition to library studies, preparing a questionnaire of experts, and for more detailed analysis of this information, multi-criteria decision-making techniques of hierarchical analysis FAHP and ARAS technique have been ranked. The statistical population of this research is 20 rural experts (sheriff, governor, village governor , council, etc.) of Poldakhtar and Ilam counties. Findings show that the highest weight obtained from the components belonged to the component of responsibility, accountability and participation and the lowest weight obtained belonged to the components of transparency and central justice, respectively. Findings show that the highest weight obtained from the components belonged to the component of responsibility, accountability and participation and the lowest weight obtained belonged to the components of transparency and central justice, respectively. Also, the ranking of governance in the villages of Mosian district with the degree of usefulness (Ki) (0.5119) was better than the villages of the central part with the degree of usefulness (Ki) (0.4591). Out of 7 villages that have good governance status, 6 villages are in Mosian district and 1 village is in the central district.

© the Author(s). **Publisher:** University of Sistan and Baluchestan

Extended Abstract

1. Introduction

Today's societies are widely faced with complex and diverse problems that hierarchical methods are no longer able to solve social problems, they offer solutions for these problems, but they are not able to solve them, and to continue, collective and joint action of different actors is required. In recent decades, in the direction of administration and rural development, the issue of governance has emerged as an alternative to traditional management methods and as a structure or political organizations and government institutions that have been

created to deal with policy-making problems and can Defined as processes to guide the collective decisions of state and non-state actors to deal with different situations. In Iran, influenced by global trends in recent decades and for reforming the rural management system, the issue of rural governance has been the focus of attention of development researchers and policymakers, especially rural development in scientific and executive centers, and many researches have been conducted on this issue. It has happened that its emphasis on management from the bottom up (democratic) and fair. Therefore, reforming and revising the country's urban and rural management system with the structural and content changes of the new perspectives in the field of urban-rural management has been seriously emphasized, and while conforming to the new approaches, it should be in accordance with the social, cultural and economic ruling over urban and rural areas of Iran, its effective approaches should be used in reforming and improving the management system of cities and villages. Among the new categories in the management system of cities and villages is good governance, which emphasizes how to achieve efficient and optimal management with a democratic and fair development context.

2. Methodology and Methods

In terms of the purpose of the present research, it is applied with a descriptive-analytical approach, which was collected from two library and field methods (questionnaire and interview). The statistical population includes the villages of the central district of Poledokhtar county and Musian district of Dehloran county, which according to the census of 2015, the villages of the central district of Poledokhtar county included 118 inhabited villages and the villages of Musian district of Dehloran county included 40 inhabited villages. which are settled in mountains, valleys and plains. The total population of the villages of the central part of Poledokhtar city was 25433 people, equivalent to 7330 households, and the villages of Musian district of Dehloran county were 14996 people, equivalent to 3341 households. The size of the number of sample villages is 20% and the opinions of 20 rural experts (mayor, governor, villager, council, etc.) of the two county of Poledokhtar and Dehloran are compared in this research. The components and sub-components were designed based on a nine-hour quantitative scale and distributed among experts. Then, the average scores given by the experts were used to determine the coefficients of each component using the FAHP hierarchical analysis method and the ARAS technique was used to rank the options.

3. Discussion and Results

The main components of the current research are participation, legality, accountability, responsibility, consensus, central justice, efficiency and effectiveness, and transparency. The responsibility component with a normal weight of 0.190 is the best priority and the components of accountability and participation with a normal weight of 0.164 and 0.151 respectively in the second and third priority categories, and the transparency component with a normal weight of 0.058 in the category finally, there is prioritization. In this study, the inconsistency rate of 0.06 was calculated, which is less than 0.1, and this rate is acceptable for this research. From the FAHP technique, the following components have been compared in pairs, the pairwise comparison of each cluster has been checked separately. Keeping the village clean (S13) with a normal weight of 0.267 is one of the best priorities of the sub-components of participation, resolving conflicts and ethnic conflicts (S23) with a normal weight of 0.254 of the best priorities of the sub-components of legality, believing in the principle of accountability in Equal to the people (S35) with a normal weight of 0.251 is one of the best priority sub-components of accountability, answering people's requests (S41) with a normal weight of 0.321 is one of the best priority sub-components of responsibility, collective agreement in solving problems. Village crisis (S53) with a normal weight of 0.319 is one of the best priorities of consensus sub-components, respecting the rights of citizens (S62) with a normal weight of 0.333 is one of the best priorities of justice-oriented sub-components, satisfaction with the waste disposal system(S73) with a normal weight of 0.267 is one of the best priorities of efficiency and effectiveness sub-components, knowledge of doing projects as soon as possible (S82) with a

normal weight of 0.317 is one of the best priorities of transparency sub-components. With ARAS technique, the ranking of rural governance was done in the villages of two districts, and based on the eight main components of good rural governance and its sub-components, the villages of the two districts studied were divided into three categories of good governance, average governance and poor governance based on the total average. Among the 28 villages under study, 7 sample villages have been ranked 1-7, which are the villages (Valiasr, Nahranbar, Dasht-Abbas, Sadat Dalpari, Septun and Ain-Khosh) in Musian district of Dehloran county and Sarab Hamam village in The central part of Poledokhtar county has been well governed. The number of 10 villages have average governance, 9 villages in the central district and 1 village in the Musian district, 11 other villages have poor governance, 3 of them are in the Musian district and 8 villages are in the central district. Musian district of Dehloran county is in a better condition than the villages of the central district of Poledokhtar county in terms of the condition of good rural governance components.

4. **Conclusion**

In a summary of the results, it can be said that based on the hierarchical analysis of FAHP and the ARAS ranking technique, the status of the components of responsibility, accountability and participation have a greater effect on good governance, and the components of transparency and justice have a lower effect.

The results of the ARAS model have shown that the first rank in terms of good governance components is given to Musian district of Dehloran county with a better degree of usefulness than the central district of Poledokhtar county. The state of the level of good governance in the central district has been evaluated as lower than in the Musian district. As a result, the rural management system in the central district has not been able to gain the satisfaction of the people, and they have the level of eight components that determine good governance, i.e. participation, justice-centered, consensus, rule of law. , have evaluated responsibility, transparency, accountability, efficiency and effectiveness lower than usual. Among the seven villages that have a good governance situation, six villages are located in the Musian district and one village is located in the central district. The lack of attention to the discussion of rural management is felt in the two studied areas, and the communication between rural managers and the people is not at an optimal level, mostly in the central district of Poledokhtar county. The studied rural areas have faced problems and problems in the last two decades, and the root of all problems and problems is unemployment, rapid population growth, poverty, immigration, etc.

Key words: Rural governance, FAHP hierarchical analysis process, ARAS ranking technique, Central district and Musian.

5. References

Ahmadi, M,. and Cheraghi, M (2018). Analysis of Effective Factors in Rural Good Governance with Focus on Rural manager Dehyar, Case study: Chaipare Bala County, Zanjan Township. Quarterly of Geography & Regional Planning. Vol 7. No28. 33-44. (in Persian)
https://www.jgeoqeshm.ir/article_54097.html

Aminian, N,. Seyyed Naghavi M,. Jahaniyan M,. Emami S M (2017). Assessing the Indicators of Good Governance in Development of Urban Tourism (Case Study: City of Tehran).Journal of Urban Economics and Management.Vol 5. lssue 2. (18). 127-139. (in Persian)
https://iueam.ir/article-1-670-fa.html

Andriani, L (2010). Social Capital, Cpmmunity Governance and credit Market. Birkbck, University of London, Malet Street, London, Wc1E7HX.
http://www.ems.bbk.ac.uk/research/wp/2010/1003

Atkinson, R (2004). The new urban governance and urban regeneration: managing community participation, Journal of Rural Management, Vol. 5 (8). 29-55.

Azimi Amoli, J., Rokneddin Eftekhari, A.R (2014). Rural Governance (Sustainable Development Management). first volume. First Edition. Tehran. (in Persian)
https://samt.ac.ir/fa/book/845/

Badri, S., GHadiri Masoum, M., Farhadi, S,. Eskandari, H (2011). A Governance Approach to Comparative Study of Rural Management in Iran and China. Journal of Village and Development, Vol 14(3), 69-91. (in Persian)
http://rvt.agri-peri.ac.ir/article_59152.html

Colebatch, H. K (2002). Policy in differenttraditions. Buckingham, Philadelphia, PA., Open University Press
https://catalogue.nla.gov.au/catalog/264297

Dadvarkhani, F,. Salmani, M,. Farhadi, S,. Zare, Z (2011). Good Governance for Rural Poverty Reduction Strategy, Quarterly Journal of Human Geography, Vol 3(4). 103-121. (in Persian)
https://www.magiran.com/paper/987183

Darban Astan, A.R,. Rezvani, M.R,. Motiee Langroodi, S.H,. Badri, S.A (2010). Measurement and Analysis of Factors Affecting Rural Governance in Local Government, Case Study Qazvin Township. Vol 42. Lssue3.(73). 99-118.(in Persian)
https://jhgr.ut.ac.ir/article_24472.html?lang=fa

Din, B., Shah Habibullah, M., Choo, W.C (2014). The Impact of Sustainable Tourism and Good Governance on Biodiversity Loss in Malaysia. SHS Web of Conferences. 12.
https://doi.org/10.1051/shsconf/20141201063

Gjerde, M, Sylva, S (2018). Governance and recovery: comparing recent disaster recoveries in Sri Lanka and New Zealand. Procedia engineering, 212, 527-534.
https://doi.org/10.1016/j.proeng.2018.01.068

Heidari Sareban, V (2020). Evaluation of Rural Local Management Pattern Regarding of Good Governance Indexes, Case Study: Ardabil County. Journal of Geography and Development. Vol 17. Lssue57. 133-154. (in Persian)
https://gdij.usb.ac.ir/article_4985.html

Hekmatnia, H,. Maleki, M,. Mousavi, M.N,. Afshani, A (2017). Assess the Implementation of Good Urban Governance in Iran Case Study: Ilam City. Journal of Human Geography Research Quarterly. Vol 49. Lssue3. 607-619. (in Persian)
https://jhgr.ut.ac.ir/article_57235.html

Heydari Sarban, V,. Ebrahimpour, H,. Nemati, V (2014). Rural development with emphasis on management requirements. Mohaghegh Ardabili University Publications. Iran. (in Persian)
https://ketab.ir/book/84fbb476-2d55-4c63-b92e-f5ce93f57bcc

Huhe, N., Chen, J., Tang, M (2015). Social trust and grassroots governance in rural China. Journal of Social Science Research. Vol. 53, 351-363.
https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2015.06.010

Jafari, N., Barghi, B. & Ghanbari, Y (2019). Assessing the impact of social capital on governance in rural areas case study: rural areas of Zanjan Township. Journal of Studies of Human Settlements Planning, Vol 14(1), 75-91. (in Persian)
http://jshsp.iaurasht.ac.ir/article_665123_en.html

John Pierre; C, Guy Peters (2016). Types of theoretical approaches about governance. Shahr Sazi Quarterly Journal, No. 19 and 20. 48-55. (in Persian)
https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/330580/

Kabiri, A., Vallaie, M (2019). The effects of social capital in achieving rural good governance Case study: Zarrineh rood and Marhamat abad shomali rural districts, Miandoab. Journal of Gographic Spase. Vol 18(64). 75-97. (in Persian)
http://geographical-space.iau-ahar.ac.ir/article-۱-۲۴۲۸-fa.html

Kaufmann, D., Kraay. A., Zoido, P(2000). Gavernance Matters. World bank Policy Research Working. 2196.
https://doi.org/10.1596/1813-9450-2196

Lee, A.H.I., Chen,W-C., Chang, C-J (2008). A fuzzy AHP and BSC approach for evaluating performance of IT department in the manufacturing industry in Taiwan, Expert Systems with Applications, Journals & Books. Vol 34, 96-107.
https://doi.org/10.1016/j.eswa.2006.08.022

MacKinnon, D (2002). Rural governance and local involvement, assessing state community relations in the Scottish Highlands. Journal of Rural Studies. Vol. 18, 307-324.
https://doi.org/10.1016/S0743-0167(01)00048-1

Mantino, F (2010). Typologies of Governance Models. National Institute of Agricultural Economics, Rome Italy (INEA). Rural Development Policies.1-22.
https://www.researchgate.net/publication/241751329_Typologies_of_governance_models

Mdee, A. Thorley, L. (2016). Good governance, loval government, accountability and service delivery in Tanzania, An ESRC Research Project
https://www.intrac.org/wpcms/wp-content/uploads/2016/11/WP2_Local-governance-and-accountability-in-Tz_Mzumbepaper_FINAL_311016.pdf

Morrison, T.H., (2014). Developing a regional governance index: the institutional potential of rural regions, Rural studies. 35: 101-111.
https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2014.04.004

Motiee Langroudi, S.H., Hajipour, M., (2018). The Modeling of Interaction between NGOs Function and Rural Optimal Governance Case: plain of Hossein-Abad Ghinab in Sarbisheh County. Journal of Geography and Development. Vol.16, lss 50, 109-126. (in Persian)
https://gdij.usb.ac.ir/article_3561.html?lang=en

Norouzi, A., Mahdavi, D., & Badrizadeh, Z (2017). Evaluating the Performance of Village Administrations Using the Framework of Rural Good Governance Indicators (A Case Study: Rural Areas in Central District of Isfahan County). Journal of Rural Research, 8(4), 649-662. (in Persian)
https://jrur.ut.ac.ir/article_64055.html?lang=fa

OECD (2006). Cities and Regions in the New Learning Economy. Paris. 148.
https://doi.org/10.1787/9789264189713-en

Pazoki, M,. Sheikhi, D,. Samadi, Sh (2020). Analysis of Management Based on Good Governance Role in Sustainable Rural Development, Case Study: Filestan County, Pakdasht Township. Geography and Development, Vol 18(58), 93-112. (in Persian)
http://dx.doi.org/10.22111/GDIJ.2020.5178

Rahmani Fazli, A.R., Monshizadeh, R., Rahmani, B., Alipourian, J (2017). Good Governance Based Rural Management and ite role in Sustainable Rural Development Case Study: Acomparison Between Central District of Kuhdasht and Lavasanat District of shemiranat. Journal of Research & Rural Planning. Vol 6(1). 133-152. .(in Persian)
http://dx.doi.org/10.22067/jrrp.v5i4.55391

Rahmani Fazli, A.R., Sadeghi, M., Alipoorian, J (2015). Theoretical Basis of Good Governance in the Modern Rural Management. Jornal of Urban Management. Vol 14(38), 43-54. .(in Persian)
https://sid.ir/paper/92137/en

Rui,Mu., & Jong, M., (2016). A network Governance approach to transitoriented development: intrgrating urban transport and landues policiesin Urumqi, China. Journal of Elsevier, 52, 55-63.
https://doi.org/10.1016/j.tranpol.2016.07.007

Roknaldin Eftekhari, A., Azimi Amoli, J., Pourtaheri, M., Ahmadypour, Z (2012). Presentation of an Appropriate Rural Good Governance Model in Iran Case study: Rural Areas of Mazandaran Provience in Iran. Geopolitics Quarterly, 8(26), 1-28. .(in Persian)
https://journal.iag.ir/article_56067.html?lang=fa

Roomyani, A., Anabestani, A.K., Valaie, M (2015) An analysis on the effects of social capital on sustainable rural development in West Rumeshgan village, Kohdasht city. Journal of Geographic Space, Vol 15. 52. 97-115. (in Persian)
http://geographical-space.iau-ahar.ac.ir/article-۱-۲۱۷۲-fa.html

Shirazi, Gh,. Hosseinzadeh, N., Lotfi Talab, H., Ghorbanlou, H (2013). Examining the position of citizens' participation in good urban governance with emphasis on Islamshahr municipality.International Conference on Geography and Sustainable Development. .(in Persian)
https://civilica.com/doc/387843/

Stark, N (2010). Effective Rural Governance, Rural Policy Research Institute, U.S.A. 1-29.

Statistical Centre of Iran (2015). General census and housing population. Ilam Province. Vice President of Planning. (in Persian)
https://amar.org.ir/1395/

Statistical Centre of Iran (2015). General census and housing population. Lorestan Province. Vice President of Planning. (in Persian)
https://amar.org.ir/1395/

Suan-Pheng Kam (2008). The Changing Paradigm of Rural Governance for Sustainable Development: Defining nice and role of GIS. Available. at: www. Livelihoods.org.
https://www.geospatialworld.net/article/the-changing-paradigm-of-rural-governance/

Taghvaei, A.A,. Tajdar, R,. (2009). An Analysis on Urban Well Governing An Analysis Approach. Journal of urban Management. Vol 7. lssue 23. 45-58. (in Persian)
https://www.sid.ir/paper/92173/fa

Taleshi, M., Darban Astane, A., & Mousavi, S. A. (2017). Explaining the Spatial Pattern of Rural Good Governance in Karaj Metropolitan. Geographical Urban Planning Research (GUPR), 5(4), 585-606..(in Persian)
https://jurbangeo.ut.ac.ir/article_67314.html

UNDP (2008). Characteristics of good governance the urban governance initiative (TUGI).

UN-HABITAT (2006). The Urban Governance index. A tool of The Quality of Urban Governance, Beirut.
https://www.shareweb.ch/site/DDLGN/Documents/07-Example%20Urban%20Governance%20Index_Report-Aug04-FINALdoc.pdf

Usona, T., Klonnera, C., Hofleb, B (2016). Using participatory geographic approaches for urban flood risk in Santiago de Chile:Insights from a governance analysis. Journal of Environmental Science & Policy.Vol. 66,62-72.
https://doi.org/10.1016/j.envsci.2016.08.002

Ward, N., Brown, David L (2009). Placing the Rural in Regional Development. Journal of Regional Studies. Vol. 43, No. 10, 1237-1244.
https://doi.org/10.1080/00343400903234696

World B (2006). Good governance, available on: www. World Bank. Org.
https://en.wikipedia.org/wiki/Good_governance

World Bank (2012). World development report. New York: Oxford University Press
https://doi.org/10.1596/978-0-8213-9575-2

Young, S,. Soparth, P,. Sophal, E (2011). Local Good Governance of Rural Infrastructure Development Planning: Case Studies of Commune Councils in Cambodia. Journal of Environmental and Rural Development. 59-64.
https://ssrn.com/abstract=2276607

جغرافیا و توسعه
شاپا چاپی: ۱۷۳۵-۰۷۳۵ شاپا الکترونیکی: ۲۶۷۶-۷۷۹۱
https://gdij.usb.ac.ir

بررسی وضعیت حکمروایی خوب در روستاها با مدل FAHP و تکنیک ARAS

مطالعهٔ موردی: روستاهای بخش مرکزی شهرستان پلدختر و بخش موسیان شهرستان دهلران

فرزاد کرمی[1*]، دکتر حمید برقی[2]

مقاله پژوهشی

جغرافیا و توسعه، شمارهٔ ۷۵، تابستان ۱۴۰۳
تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۵/۰۱
تاریخ بازنگری داوری: ۱۴۰۲/۰۸/۱۳
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۲۴
صفحات: ۱۹۲-۱۶۳

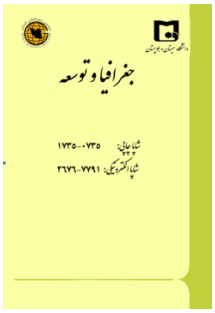

واژه‌های کلیدی:
حکمروایی روستایی، فرایند تحلیل سلسه‌مراتبی FAHP، تکنیک رتبه‌بندی ARAS ، بخش مرکزی و موسیان.

چکیده

امروزه حکمروایی از عرصهٔ حکومت درمی‌گذرد و با مشکلات زیادی روبه‌روست و چاره‌ای جز رهایی از آن‌ها را ندارد. حکمروایی باید بتواند مشارکت و همکاری را بین همهٔ نیروهای مؤثر بر مدیریت جامعه، یعنی دولت‌ها، بخش‌های خصوصی و تشکل‌های مردمی برقرار کند. پژوهش حاضر با هدف سنجش الگوی حکمروایی خوب در نواحی روستایی با تأکید بر روستاهای دو بخش مرکزی شهرستان پلدختر و بخش موسیان شهرستان دهلران انجام گرفته که از نظر هدف کاربری بوده است. روش پژوهش توصیفی-پیمایشی و ابزار گردآوری اطلاعات علاوه‌بر مطالعات کتابخانه‌ای، تهیهٔ پرسشنامهٔ خبرگان و متخصصان است و برای شناسایی روابط و تعیین اولویت مؤلفه‌های پژوهش از تکنیک‌های تصمیم‌گیری چندمعیاره (MCDM) تحلیل سلسله‌مراتبی FAHP استفاده و درنهایت با تکنیک ARAS رتبهٔ هریک از بخش‌ها و روستاها مشخص شد.

نتایج این پژوهش نشان داده است که مؤلفهٔ مسئولیت‌پذیری، پاسخگویی و مشارکت اثرگذاری بیشتری بر حکمروایی خوب و مؤلفه‌های شفافیت و عدالت‌محوری اثرگذاری کمتری داشته‌اند. همچنین رتبه‌بندی حکمروایی در روستاهای بخش موسیان با درجهٔ سودمندی (Ki)، (۰/۵۱۱۹) بهتر از روستاهای بخش مرکزی با درجهٔ سودمندی (Ki)، (۰/۴۵۹۱) بوده است. از بین هفت روستایی که از وضعیت حکمروایی خوبی برخوردارند، شش روستا در بخش موسیان و یک روستا در بخش مرکزی است.

مقدمه

جوامع امروزی به‌طور گسترده با مشکلات پیچیده و متنوعی روبه‌رو هستند که روش‌های سلسله‌مراتبی دیگر قادر به حل مشکلات اجتماعی نیستند. برای این مشکلات راه‌حلی ارائه می‌دهند، اما قادر به حل آن‌ها نیستند. برای ادامه نیازمند اقدام جمعی و مشترک بازیگران مختلف است *(Ruimu & Jong, 2016: 56)* و در دهه‌های اخیر درجهت اداره و همچنین توسعهٔ روستایی، موضوع حکمروایی به‌عنوان جایگزینی برای روش‌های سنتی مدیریت و به‌عنوان ساختار یا سازمان‌های سیاسی و نهادهای دولتی که برای رسیدگی به مشکلات سیاست‌گذاری به‌وجود آمده‌اند، پدیدار شده است و می‌تواند به‌عنوان فرایندهایی برای هدایت تصمیمات جمعی بازیگران دولتی و غیردولتی برای مقابله با موقعیت‌های مختلف تعریف شوند *(Uson et al, 2016: 63)*که مرز بین حکومت و جامعهٔ مدنی محسوب می‌شود و به نحوی بر مشارکت حکومت‌ها، شرکت‌های خصوصی، شهروندان و اجتماعات محلی برای طراحی و پیاده‌سازی سیاست‌های اقتصادی، اصلاحات اجتماعی و زیست‌محیطی اشاره دارد *(بدری و همکاران، ۱۳۹۰: ۷۰)*. همچنین، در بعدی دیگر، حکمروایی خوب زمینه‌ساز توسعهٔ پایدار است و در هر جامعه‌ای هنگام جست‌وجو برای راه‌حل توسعهٔ پایدار، همواره

۱. دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران (نویسنده مسئول) Karamifarzad22@gmail.com
۲. دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران h.barghi@geo.ui.ac.ir

حکمروایی خوب به‌عنوان یک ابزار حیاتی برای پیش‌برد توسعهٔ پایدار معرفی می‌شود *(کبیری و ولایی، ۱۳۹۷: ۷۶)*. حکمروایی مطلوب امروزه یکی از اهداف مورد تأکید بسیاری از کشورها بوده و این کشورها ازطریق برنامه‌ریزی نهادها و دخالت بازیگران اجتماعی مختلف به‌دنبال دستیابی به این ایده هستند *(Mantino, 2010; Oecd,2006: 7)*. طی دههٔ گذشته، الگوی حکمرانی خوب از سوی مجامع و سازمان‌های بین‌المللی و دولت‌ها مورد توجه قرار گرفته است؛ زیرا به نظر می‌رسد در ادبیات توسعه، میان حکمروایی خوب و توسعهٔ پایدار ارتباط تنگاتنگی وجود دارد که در سطوح مختلف ملی تا محلی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است *(احمدی و چراغی، ۱۳۹۶: ۳۴)*.

در ایران با تأثیرپذیری از جریان‌های جهانی طی دهه‌های اخیر و برای اصلاح نظام مدیریت روستایی، موضوع حکمروایی روستایی در کانون توجه محققان و سیاست‌گذاران توسعه و به‌ویژه توسعهٔ روستایی *(نوروزی و همکاران، ۱۳۹۶: ۶۶۲-۶۴۹)* و همچنین در مراکز علمی و اجرایی مورد توجه قرار گرفت و تحقیقات زیادی در این مورد صورت گرفته است که تأکید آن بر مدیریت از پایین به بالا (مردم‌سالار) و عادلانه بوده است *(تقوایی، و تاجدار، ۱۳۸۸: ۴۷)*. روستاهای کشورمان امروزه با دارابودن مسائل و مشکلات فراوانی مثل: بیکاری، فقر، ضعف آموزشی، مهاجرت، نبود زیرساخت‌های فناوری، پایین‌بودن نرخ بهروری و کمبود اعتبارات در بخش تولیدات روستایی از یک سو و ضعف‌های اجتماعی از سوی دیگر توسعهٔ روستاها را تا حدودی با مشکل مواجه کرده‌اند *(رومیانی و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۰۴)* می‌توان آن را به مدیریت و نحوهٔ برنامه‌ریزی مدیران گذشته و امروزه نسبت داد *(اعظیمی‌آملی و افتخاری، ۱۳۹۳: ۴)* و با توجه به دلایل، افزایش فشار بر حکومت‌های محلی ناشی از گسترش وظایف بدون پشتیبانی لازم از آن‌ها، کاهش منابع دولتی و کمک حکومت مرکزی، ضرورت افزایش کارایی حکومت محلی، چالش‌های قلمرو و پیچیدگی روابط بین نهادی، افزایش روزافزون هزینهٔ ارائهٔ خدمات روستایی و تمایل دولت‌های مرکزی به کاهش هزینه‌ها، اعتقاد اکثر دولت‌ها به کارآمدی سازمان‌های محلی، کاهش تصدی‌گری و تمرکز دولت و... موضوع حکمروایی مورد توجه محققان و صاحب‌نظران قرار گرفت *(نوروزی و همکاران، ۱۳۹۶: ۶۵۲)*.

نیم‌نگاهی به وضعیت مدیریت شهرها و روستاها در ایران نشان می‌هد که به دلایلی چون تمرکزگرایی، برون‌زابودن برنامه‌ها و طرح‌های شهری، اقتصاد رانتی و مبتنی بر نفت، مدیریت شهری در سیطرهٔ دولت است و مدام از مدیریت یکپارچه و سیستمی فاصله گرفته و در گرداب مدیریت بخشی و سلولی گرفتار آمده و از روند شهرنشینی و مسائل حاصل از این شهرنشینی بر نواحی روستایی، عقب‌مانده و در دیدگاه‌ها و نگرش‌های از بالا به پایین گرفتار شده است *(تقوایی و تاجدار، ۱۳۸۸: ۴۶)*؛ ازاین‌رو اصلاح و بازنگری در نظام مدیریت شهر و روستای کشور با تحولات ساختاری و محتوایی دیدگاه‌های نوین مطرح در زمینهٔ مدیریت شهری-روستایی به‌طور جدی مورد تأکید بوده و ضمن مطابقت رویکردهای نوین، باید با شرایط و ویژگی‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی حاکم بر مناطق شهری و روستایی ایران از رهیافت‌های مؤثر آن در اصلاح و ارتقای نظام مدیریت شهرها و روستاها استفاده شود که ازجمله مقوله‌های جدید در نظام مدیریت شهرها و روستاها، حکمروایی خوب است که بر چگونگی دست‌یافتن به مدیریتی کارا و بهینه با زمینهٔ توسعه‌ای مردم‌سالار و عادلانه تأکید دارد.

آنچه در این میان ضرورت و توجه به روستاهای دو بخش مورد مطالعه محرز می‌سازد، عدم‌توجه کافی به بحث مدیریت روستایی در دو بخش احساس می‌شود و ارتباطی بین مدیران روستایی و مردم در سطح مطلوبی نیست و همچنین توجه ضعیف به حکمروایی مطلوب به‌عنوان مهم‌ترین ذی‌نفعان در تهیه و اجرای پروژه‌ها، طرح‌های عمرانی، طرح‌های مختلف توسعه‌ای و طرح‌های هادی در مناطق روستایی است. مناطق روستایی مورد مطالعه در دو

دهۀ اخیر با مسائل و مشکلاتی مواجه شده‌اند و ریشۀ همۀ مسائل و مشکلات بیکاری، رشد سریع جمعیت، فقر، مهاجرت و... است. با توجه به مقدمۀ ذکرشده، تحقیق حاضر به‌دنبال پاسخگویی به این پرسش است که وضعیت مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی، در روستاهای دو بخش مرکزی شهرستان پلدختر و بخش موسیان شهرستان دهلران چگونه است؟

پیشینۀ پژوهش

درادامه درجهت تحلیل موضوع به مطالعات مختلفی که در داخل و خارج کشور در ارتباط با موضوع تحقیق انجام شده است، اشاره می‌شود.

ایردی و سایل (۲۰۱۸) در مقاله‌ای با عنوان حکمروایی و بازیابی: مقایسۀ مقابله با فاجعه‌های اخیر در نیوزیلند و سریلانکا به این نتیجه رسیده‌اند که اثرات بلای طبیعی به‌طور بالقوه می‌تواند طول عمر و بازیابی آن‌ها را پیچیده کند.

امدی و توری (۲۰۱۶) به تحلیل و ارزیابی برنامۀ توسعه ۲۰۲۵ تانزانیا پرداخته و با تأکید بر حکمروایی محلی به این نتیجه رسیده است که وابستگی نهادهای محلی روستایی به بودجۀ دولت مرکزی، تأثیر در کاهش میزان تحقق شاخص‌های حکمروایی دارد.

هوئه و همکاران (۲۰۱۵) در پژوهشی با عنوان اعتماد اجتماعی و حکمروایی محلی در چین، به این نتیجه رسیده‌اند که انواع مختلف اعتماد با اثرات مختلف بر حکمروایی محلی تأثیر می‌گذارند و اعتماد محلی به افرادی که از آن‌ها شناخت داشته‌اند، بیشتر بوده و بیشترین اثر بر حکمروایی داشته است.

موریسون (۲۰۱۴) در پژوهشی با استفاده از چهار شاخص با ارزیابی و مقایسۀ حکمروایی در مناطق روستایی ایالات متحده و استرالیا پرداخته است، به این نتیجه رسیده‌اند که نقش دولت بسیار حیاتی است و بیان می‌کند که سازمان‌های دولتی و خصوصی می‌توانند به اولویت‌بندی سرمایه‌گذاری و مداخله در امور روستا بپردازند.

دین و همکاران (۲۰۱۴) در مقاله‌ای با عنوان تأثیر گردشگری پایدار و حکمرانی خوب بر حفظ تنوع زیستی در مالزی به این نتیجه رسیده‌اند که گردشگری پایدار یک منبع کلیدی از درآمد و اشتغال برای جوامع محلی بوده که به‌نوبۀخود محرک و مشوق قوی برای حفاظت تنوع زیستی است.

بانک جهانی (۲۰۱۲)، در گزارشات توسعۀ جهانی نیویورک به این نتیجه رسیده‌اند که بهبود حکمروایی محلی روستایی تابعی از تحقق حاکمیت قانون، اجماع‌پذیری و نظارت است.

یونگ و همکاران (۲۰۱۱) در مقاله‌ای کاربرد حکمروایی خوب روستایی بر اجرای برنامه‌های توسعه را بررسی کرده است و به این نتیجه رسیده‌اند که وجود تعهد کاری بین مدیران محلی و شوراها، جذب منابع مالی، آموزش و... بر میزان رضایتمندی عملکرد آنان مؤثر بوده است.

آندریانی (۲۰۱۰) در پژوهشی با عنوان سرمایۀ اجتماعی، حکمروایی جوامع و اعتبار بخش خصوصی در منطقه‌ای در ایتالیا به این نتیجه رسید که شاخص‌های سرمایۀ اجتماعی، اثرات مثبتی بر حکمروایی و اعتبارات بازار داشته‌اند.

سوان‌فنگ‌کام[1] (۲۰۰۸) در مقاله‌ای با عنوان تغییر پارادایم حکمروایی روستایی برای توسعۀ پایدار (موقعیت و نقشۀ GIS)، به این نتیجه رسیده بود که مدیران محلی باید توانایی استفاده از ابزار را داشته باشند و یکی از وظایف حکومت‌ها، توانمندسازی اجتماعی فقرا و... است.

1. Swan Feng com

آتکینسون (۲۰۰۴) در پژوهشی با عنوان حکمرانی شهری جدید و بازآفرینی شهری، به این نتیجه رسید که شاخص‌های مشارکت اجتماعی، کارایی و اثربخشی از شاخص‌های اثرگذار در مدیریت محلی محسوب می‌شوند.

پازکی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی به تحلیل نقش مدیریت مبتنی بر حکمروایی خوب در توسعهٔ پایدار روستایی پرداخته‌اند. نتیجه نشان داده است که سطح حکمروایی و پایداری روستاها در سطح مطلوب بوده و رابطهٔ معناداری بین حکمروایی خوب و پایداری روستایی وجود داشته است.

برقی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان ارزیابی اثرات سرمایهٔ اجتماعی بر حکمروایی در مناطق روستایی به این نتیجه رسیده‌اند که بالاترین میانگین شاخص‌های حکمروایی، مشروعیت و پایین‌ترین شفافیت بوده است و روستای قره‌بوطه براساس مدل پرومتی رتبهٔ اول حکمروایی را داشته است.

حیدری‌ساربان (۱۳۹۸) در مقاله‌ای با عنوان ارزیابی الگوی مدیریت محلی روستایی مبتنی بر شاخص‌های حکمروایی خوب در شهرستان مشگین‌شهر، به این نتیجه رسیده‌اند که همهٔ شاخص‌های حکمروایی خوب (مشارکت اجتماعی، پاسخگویی، کارایی و اثربخشی، قانون‌مندی، عدالت و برابری، اجماع‌محوری، مسئولیت‌پذیری و شفافیت)، در مناطق روستایی شهرستان مورد مطالعه در وضعیت مطلوبی قرار دارند.

مطیعی‌لنگرودی و حجی‌پور (۱۳۹۷) در پژوهش الگوی میان کنش کارکرد سازمان‌های مردم‌نهاد با حکمروایی مطلوب روستایی در دشت حسین‌آباد با استفاده از شاخص‌های حکمروایی (کارایی و اثربخشی، جامعیت، اجماع‌محوری، مشارکت، شفافیت، مسئولیت‌پذیری، پاسخ‌گویی، حاکمیت قانون) به این نتیجه رسیدند که از بین ابعاد حکمروایی خوب، مقولهٔ مشارکت تأثیر بیشتری را از سازمان‌های مردم‌نهاد گرفته است.

رحمانی‌فضلی و همکاران (۱۳۹۶) در مقاله‌ای با عنوان تحلیل جایگاه مدیریت روستایی مبتنی بر رویکرد حکمروایی خوب در توسعهٔ پایدار روستایی با مقایسهٔ دو بخش مرکزی کوهدشت و بخش لواسانات شمیرانات به این نتیجه رسیده‌اند که روستاهای بخش لواسانات دارای مدیریتی مطلوب براساس شاخص‌های هشتگانهٔ حکمروایی خوب روستایی بوده و از وضعیت پایداری خوبی برخوردارند.

حکمت‌نیا و همکاران (۱۳۹۶) در مقاله‌ای با عنوان سنجش میزان تحقق‌پذیری حکمروایی خوب در ایران، مطالعهٔ شهر ایلام به این نتیجه رسید که سطح همهٔ شاخص‌های حکمروایی خوب در شهر ایلام، از سطح متوسط طیف لیکرت پایین‌تر است، یعنی نواحی شهر ایلام در وضعیت نامطلوبی به لحاظ مؤلفه‌های حکمروایی قرار دارند.

طالشی و همکاران (۱۳۹۶) در مقاله‌ای با عنوان تبیین الگوی فضایی حکمروایی خوب روستایی پیرامون کلانشهر کرج، به این نتیجه رسیده‌اند که ۵۳ درصد روستاها سطح حکمروایی خوب، ۲۵ درصد متوسط و ۲۲ درصد سطح ضعیفی دارند. منحنی حکمروایی خوب روستایی از کوهستانی به دشتی و کوهپایه‌ای وضع مطلوب و مساعدتری پیدا می‌کند.

رحمانی‌فضلی و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی دربارهٔ بنیان‌های نظری حکمروایی خوب در فرایند مدیریت روستایی نوین به این نتیجه رسیده‌اند که رویکرد حکمروایی خوب روستایی با اصول، معیارها و شاخص‌های حکمروایی می‌تواند رویکردی مطلوب در ساختار نوین مدیریت روستایی و همچنین نقشی وادارنده در روند توسعهٔ پایدار سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، کالبدی، فضایی و مدیریت توسعهٔ روستایی کشور داشته باشد.

رکن‌الدین افتخاری و همکاران (۱۳۹۱) در مقاله‌ای به ارائهٔ الگوی مناسب حکمروایی خوب روستایی در ایران پرداخته‌اند و به این نتیجه رسیده‌اند که حکمروایی خوب روستایی در اکثر روستاهای مورد مطالعه از وضعیت

مناسبی برخوردار نبوده و نظام ساختاری روستا برآمده از نبود تعادل با همزیستی بین کنش‌گران «دولت، بازار و جامعهٔ مدنی» بوده که باید در الگوی پیشنهادی مطلوب برای حکمروایی خوب به آن توجه شود.

دادورخانی و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان حکمروایی خوب راهبردی برای کاهش فقر روستایی به این نتیجه رسیدند که حکمروایی خوب با دارابودن شاخص‌هایی نظیر مشارکت، قانون‌گرایی و... از طریق راهکارهای افزایش مشارکت فقرا، تأمین امنیت فقرا در برابر فساد، جرم، جنایت و... سبب کاهش فقر می‌شود.

دربان آستانه و همکاران(۱۳۸۹)، در پژوهشی به ارزیابی و تحلیل حکمروایی روستایی در حکومت‌های محلی و بررسی عوامل مؤثر بر آن پرداختند. آن‌ها به این نتیجه رسیدند که نمایهٔ حکمروایی روستایی در حکومت‌های محلی مورد مطالعه در وضعیت متوسطی قرار دارد.

روش تحقیق

با توجه به اهمیت موضوع پژوهش حاضر از نوع کاربردی با رویکرد توصیفی-تحلیلی و برای جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز عمدتاً از دو روش کتابخانه‌ای و میدانی (پرسشنامه و مصاحبه) گردآوری شده است. در این پژوهش جامعهٔ آماری، شامل روستاهای بخش مرکزی شهرستان پلدختر و بخش موسیان شهرستان دهلران است که مطابق با سرشماری سال ۱۳۹۵ روستاهای بخش مرکزی شهرستان پلدختر شامل ۱۱۸ روستای دارای سکنه و روستاهای بخش موسیان شهرستان دهلران شامل ۴۰ روستای دارای سکنه بوده‌اند. که به‌صورت کوهستانی، دره‌ای و دشتی استقرار یافته‌اند. جمعیت کل روستاهای بخش مرکزی شهرستان پلدختر ۲۵۴۳۳ نفر معادل ۷۳۳۰ خانوار و روستاهای بخش موسیان شهرستان دهلران ۱۴۹۹۶ نفر معادل ۳۳۴۱ خانوار بوده‌اند *(مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵)*. حجم تعداد روستاهای نمونه ۲۰ درصد انتخاب شده است و نظرات ۲۰ کارشناس روستایی (بخشدار، فرماندار، دهیار، شورا و...) دو شهرستان پلدختر و دهلران در این تحقیق با هم مقایسه شده است. پرسشنامه‌های نظرخواهی برای انجام مقایسه‌های زوجی بین مؤلفه‌ها و زیرمؤلفه‌ها براساس مقیاس نه کمیتی ال‌ساعتی طراحی و بین خبرگان (فرمانداری، بخشداری، دهیاری، شورا و...) توزیع شد. پس از دریافت پرسشنامه‌ها، میانگین امتیازات داده‌شده توسط خبرگان، برای تعیین ضرایب هریک از مؤلفه‌ها از روش تحلیل سلسله‌مراتبی FAHP و برای رتبه‌بندی گزینه‌ها از تکنیک ARAS استفاده شده است.

- اولویت سلسله‌مراتبی-فازی مؤلفه‌ها

از تکنیک فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی-فازی برای اولویت مؤلفه‌ها استفاده شده است. روش تحلیل مؤلفه‌ها به‌صورت ذیل است.

- مقایسهٔ زوجی مؤلفه‌های اصلی براساس هدف و تعیین وزن مؤلفه‌های اصلی
- مقایسهٔ زوجی زیرمؤلفه‌های هر مؤلفه و تعیین وزن زیرمؤلفه‌های هر خوشه

از مقیاس ۹ درجه ساعتی برای مقایسهٔ زوجی عناصر استفاده شد. همچنین در این مطالعه برای کمّی‌کردن مقادیر از رویکرد فازی (طیف فازی ساعتی) استفاده شده است.

جدول ۱: مقیاس متغیرهای زبانی با اعداد فازی مثلثی

ارزش	وضعیت مقایسهٔ i نسبت‌به j	اعداد فازی			معکوس اعداد فازی		
		۱	m	u	۱	m	u
۱	ترجیح یکسان Preferred Equally	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۲	بینابین	۱	۲	۳	۰/۳۳۳	۰/۵	۱
۳	کمّی مرجح Preferred moderately	۲	۳	۴	۰/۲۵	۰/۳۳۳	۰/۵
۴	بینابین	۳	۴	۵	۰/۲	۰/۲۵	۰/۳۳۳
۵	خیلی مرجح Preferred Strongly	۴	۵	۶	۰/۱۶۶	۰/۲	۰/۲۵
۶	بینابین	۵	۶	۷	۰/۱۴۲	۰/۱۶	۰/۲
۷	خیلی زیاد مرجح very strongly Preferred	۶	۷	۸	۰/۱۲۵	۰/۱۴۲	۰/۱۶۶
۸	بینابین	۷	۸	۹	۰/۱۱۱	۰/۱۲۵	۰/۱۴۲
۹	کاملاً مرجح Extremely Preferred	۹	۹	۹	۰/۱۱۱	۰/۱۱۱	۰/۱۱۱

مأخذ: خورشید و ذبیحی، ۱۳۸۹: ۴۱؛ لی و همکاران، ۲۰۰۸: ۱۰۱

- تعیین اولویت عوامل اصلی براساس اهداف

مرحلهٔ اول: مؤلفه‌های اصلی براساس هدف به‌صورت زوجی مقایسه شده‌اند. برای مقایسهٔ زوجی باید همهٔ عناصر هر خوشه دوبه‌دو مقایسه شوند؛ بنابراین اگر در یک خوشه n عنصر وجود داشته باشد، مقایسه به این صورت ($\frac{n(n-1)}{2}$) انجام خواهد گرفت. چون هشت مؤلفه وجود دارد، تعداد مقایسه‌های انجام‌شده برابر خواهد بود از:

$$\frac{n(n-1)}{2} = \frac{8(8-1)}{2} = 28$$

بنابراین ۲۸ مقایسهٔ زوجی از دیدگاه گروهی از خبرگان انجام گرفته است. نظرات هریک از خبرگان با استفاده از مقیاس فازی کمّی شده است؛ بنابراین ۸ مقایسهٔ زوجی برای مؤلفه‌های اصلی براساس دیدگاه خبرگان فازی‌سازی شده است و با استفاده از میانگین هندسی‌فازی نظرات خبرگان به‌صورت ماتریس مقایسهٔ زوجی در جدول زیر نمایش داده شده است.

$$F_{AGR} = \left(\prod(l), \prod(m), \prod(u)\right)$$

جدول ۲: ماتریس مقایسهٔ زوجی مؤلفه‌های اصلی

	C1			C2			C3			C4			C5			C6			C7			C8		
C1	۱	۱	۱	۲/۴۳۸	۲/۹۴۸	۳/۴۶۷	۱/۵۶۷	۱/۸۸۰	۲/۲۰۰	۰/۷۲۳	۰/۹۴۳	۱/۱۷۶	۱/۳۶۰	۱/۷۷۱	۲/۱۸۷	۲/۰۷۳	۲/۵۰۰	۲/۹۷۰	۰/۷۷۹	۱/۰۰۴	۱/۲۶۷	۱/۵۶۷	۱/۸۸۰	۲/۲۰۰
C2	۰/۲۸۸	۰/۳۳۹	۰/۴۱۰	۱	۱	۱	۱/۵۶۷	۱/۸۸۰	۲/۲۰۰	۰/۷۲۳	۰/۹۴۳	۱/۱۷۶	۱/۳۶۰	۱/۷۷۱	۲/۱۸۷	۰/۲۲۴	۰/۴۱۸	۰/۷۸۸	۱/۱۷۰	۱/۶۰۱	۲/۴۰۳	۲/۳۱۷	۳/۲۲۰	۴/۳۲۵
C3	۰/۴۵۵	۰/۵۳۲	۰/۶۳۸	۰/۴۵۵	۰/۵۳۲	۰/۶۳۸	۱	۱	۱	۲/۲۳۳	۳/۲۰۰	۴/۵۰۰	۲/۰۷۳	۲/۵۰۰	۲/۹۷۰	۰/۷۷۹	۱/۰۰۴	۱/۲۶۷	۳/۵۲۵	۴/۱۳۳	۴/۷۵۰	۱/۷۷۰	۲/۰۸۵	۲/۴۰۸
C4	۰/۸۵۰	۱/۰۶۰	۱/۳۸۴	۰/۸۵۰	۱/۰۶۰	۱/۳۸۴	۰/۲۲۲	۰/۳۱۳	۰/۴۴۸	۱	۱	۱	۲/۲۶۰	۲/۹۷۵	۳/۷۰۰	۲/۳۲۹	۲/۹۳۳	۳/۵۴۰	۳/۱۹۲	۳/۹۳۳	۴/۷۵۰	۳/۳۱۷	۴/۱۲۰	۴/۹۲۵
C5	۰/۴۵۷	۰/۵۶۵	۰/۷۳۵	۰/۴۵۷	۰/۵۶۵	۰/۷۳۵	۰/۳۳۷	۰/۴۰۰	۰/۴۸۲	/۲۷۰	۰/۳۳۶	۰/۴۴۲	۱	۱	۱	۳/۱۳۹	۳/۶۵۰	۴/۱۷۰	۱/۷۰۷	۲/۰۴۰	۲/۴۱۷	۱/۸۸۵	۲/۵۰۸	۳/۱۵۰
C6	۰/۳۳۷	۰/۴۰۰	۰/۴۸۲	۱/۲۷۰	۲/۳۹۱	۴/۴۶۵	۰/۷۸۹	۰/۹۹۶	۱/۲۸۳	۰/۲۸۲	۰/۳۴۱	۰/۴۲۹	۰/۲۴۰	۰/۲۷۴	۰/۳۱۹	۱	۱	۱	۱/۶۴۳	۲/۲۵۰	۲/۸۶۰	۰/۴۱۰	۰/۵۸۸	۰/۸۸۷
C7	۰/۷۸۹	۰/۹۹۶	۱/۲۸۳	۰/۴۱۶	۰/۶۲۵	۰/۸۵۴	۰/۲۱۱	۰/۲۴۲	۰/۲۸۴	۰/۲۱۱	۰/۲۵۴	۰/۳۱۳	۰/۴۱۴	۰/۴۹۰	۰/۵۸۶	۰/۳۵۰	۰/۴۴۴	۰/۶۰۹	۱	۱	۱	۴/۵۶۷	۵/۰۰۰	۵/۵۰۰
C8	۰/۴۵۵	۰/۵۳۲	۰/۶۳۸	۰/۲۳۱	۰/۳۱۱	۰/۴۳۲	۰/۴۱۵	۰/۴۸۰	۰/۵۶۵	۰/۲۰۳	۰/۲۴۳	۰/۳۰۲	۰/۳۱۷	۰/۳۹۹	۰/۵۳۱	۲/۴۳۷	۱/۷۰۱	۲/۴۳۷	۰/۱۸۲	۰/۲۰۰	۰/۲۱۹	۱	۱	۱

مأخذ: یافته‌های میدانی، ۱۳۹۹

مرحلهٔ دوم: پس از تشکیل ماتریس مقایسه‌های زوجی به‌دست‌آمده، بردار ویژه محاسبه شده و جمع فازی هر سطر محاسبه می‌شود.

$$\sum_{j=1}^{n} M_g^j$$

- سپس جمع فازی مجموع عناصر ستون ترجیحات محاسبه می‌شود:

$$\sum_{i=1}^{n}\sum_{j=1}^{n} M_g^j$$

برای نرمال‌سازی ترجیحات هر مؤلفه، مجموع مقادیر آن مؤلفه بر مجموع ترجیحات (عناصر ستون) تقسیم می‌شود. چون مقادیر فازی هستند، جمع فازی هر سطر در معکوس مجموع ضرب می‌شود و حاصل نرمال‌سازی مقادیر به‌دست می‌آید.

$$F_1^{-1} = (1/u_1, 1/m_1, 1/l_1)$$

$$S_k = \sum_{i=1}^{n} M * \left(\sum_{i=1}^{n}\sum_{j=1}^{n} M_g^j\right)^{-1}$$

- در این مطالعه از روش مرکز ثقل برای فازی‌زدایی مقادیری که به‌دست آمده، استفاده شده است.

$$x_{max}^1 = \frac{l+m+u}{3} \qquad x_{max}^2 = \frac{l+4m+u}{6} \qquad x_{max}^3 = \frac{l+2m+u}{4}$$

$$\text{Crisp number} = Z^* = \max\{x_{max}^1, x_{max}^2, x_{max}^3\}$$

- درنهایت مقدار فازی‌زدایی‌شده برای تحلیل نهایی سلسله مراتبی فازی درجهت تعیین وزن مؤلفه‌ها به‌دست خواهد آمد.

- قلمرو جغرافیایی پژوهش

شهرستان پلدختر در جنوب استان لرستان دارای دو بخش مرکزی و معمولان است. بخش مرکزی این شهرستان مساحتی بالغ بر ۲۲۷۵ کیلومتر مربع است و براساس آخرین سرشماری در سال ۱۳۹۵، ۲۵۴۳۳ نفر جمعیت دارد (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). مختصات جغرافیایی این بخش "۳۲°۳۹'۴۶ تا "۳۳°۲۰'۵۵ عرض شمالی و "۴۷°۲۷'۴۰ تا "۴۸°۲۴'۳۳ طول شرقی قرار دارد (شکل ۱). از طرفی شهرستان دهلران در قسمت جنوبی استان ایلام قرار دارد و دارای سه بخش است که بخش موسیان مساحتی بالغ بر ۳۰۲۹۴ هکتار و براساس آخرین سرشماری ۱۴۹۹۶ نفر جمعیت دارد (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵) مختصات جغرافیایی این بخش "۳۲°۴۱'۴۵ تا "۳۲°۵۲'۲۲ عرض شمالی و "۴۷°۱۰'۲۰ تا "۴۷°۳۷'۵۳ طول شرقی قرار دارد *(معاونت برنامه‌ریزی استانداری ایلام، ۱۳۹۵: ۸)* (شکل ۲).

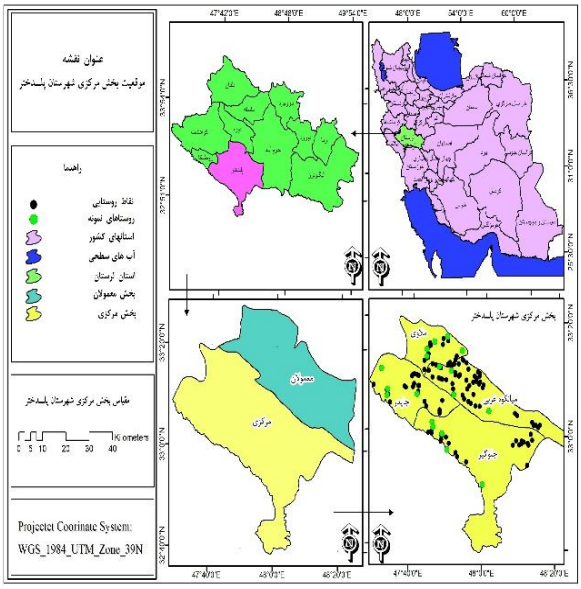

شکل ۱: موقعیت بخش مرکزی شهرستان پلدختر، ۱۳۹۸

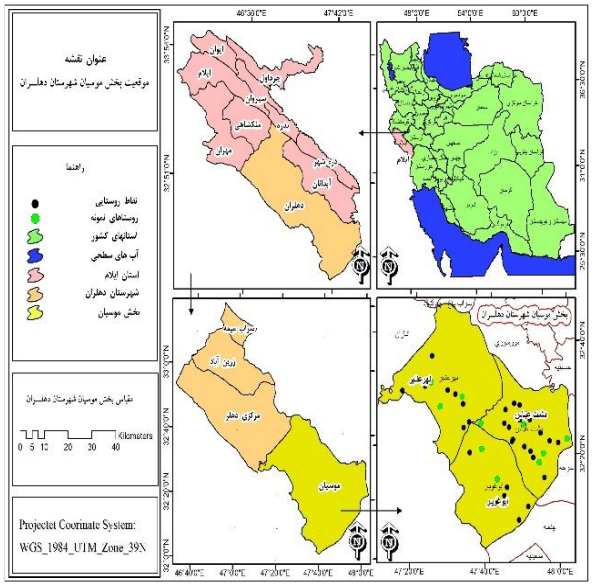

شکل ۲: موقعیت بخش موسیان شهرستان دهلران، ۱۳۹۸

تهیه و ترسیم: نگارندگان، ۱۴۰۰

مبانی نظری

در سال‌های اخیر، واژهٔ حکمروایی به یکی از مفاهیم کلیدی در حوزهٔ نظریه‌ها و روش‌های ادارهٔ امور شهر و روستا تبدیل شده است و نظریه‌پردازان دلایل مختلفی برای توجیه گسترش کاربرد این واژه بیان کرده‌اند *(Colebatch, 2002: 68)*. همچنین متخصصان و صاحب‌نظران توسعهٔ روستایی بر راهبردهای محلی توسعه با رویکرد حکمروایی روستایی تأکید کرده‌اند *(Ward, 2009: 1244-1234)*. به عقیدهٔ استارک، دلیل اصلی پژوهشگران و سیاست‌گذاران توسعه به موضوع حکمروایی روستایی، ناشی از عوامل و چالش‌های متعددی است که توسعهٔ جوامع روستایی با آن‌ها مواجه هستند *(Stark, 2010: 214)*.

مفهوم حکمروایی نخستین‌بار توسط محققان شهری در دههٔ ۱۹۸۰ مطرح شد که معتقد بودند چگونه قدرت حکومت محلی منتخب از طریق مشارکت روزافزون بخش خصوصی در سیاست‌گذاری شهری و تأسیس آژانس‌های غیرمنتخب با مسئولیت حوزه‌هایی مانند توسعهٔ اقتصادی مورد مصالحه قرار می‌گیرد *(شیرازی، و لطفی طلب، ۱۳۹۳)*. حکمروایی خوب که ریشه در چشم‌انداز مدیریت عمومی نو دارد و از اواخر دههٔ ۱۹۸۰ وارد ادبیات توسعه شده است، رویکرد جدیدی است که به مشارکت و کنش متقابل میان بازیگران اصلی (جامعهٔ مدنی، حکومت و بخش خصوصی) در مدیریت مناطق اشاره دارد *(پورمیرغفاری، ۱۳۹۲: ۲)*. لازمهٔ تحقق حکمروایی خوب آن است که ضمن کاستن از ساختارها و قوانین تمرکزگرا، شرایط و بسترهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی لازم نیز فراهم شود تا گروه‌های مختلف اجتماعی بتوانند تعامل مثبت و سازنده‌ای داشته باشند *(حیدری ساربان، ابراهیم‌پور و نعمتی، ۱۳۹۴: ۳۴)*. حکمروایی خوب، فرایندی مستمر از تطبیق و همسوسازی منافع متضاد و متفاوت گروه‌های دست‌اندرکار *(امینیان، سیدنقوی، جهانیان، و امامی، ۱۳۹۶: ۱۳۲)* در جامعهٔ روستایی است. رهیافت حکمروایی خوب روستایی بر پایهٔ اعتقاد به دموکراسی، کثرت‌گرایی و جامعهٔ مدنی (نهادهای اجتماعات محلی و شوراهای محلی) استوار است و در آن منافع ناشی از مداخله و همکاری نهادهای محلی و غیرانتفاعی با نهادهای رسمی مورد توجه قرار گرفته است. حکمروایی

خوب روستایی، پیش‌شرطی برای توسعهٔ پایدار روستایی برشمرده می‌شود؛ زیرا عدم‌تمرکز، مدیریت منابع روستایی، مشارکت همگانی، شراکت بین دولت و جامعهٔ مدنی و بخش خصوصی، ابزارهای اصلی پاسخگویی به نیازهای اجتماعی و اقتصادی و محیطی قلمداد می‌شوند و این‌ها همگی خود مستلزم استقرار رهیافت حکمروایی خوب روستایی هستند *(پازکی، شیخی، و صمدی مقدم، ۱۳۹۹: ۹۵)*. درنهایت حکمروایی خوب روستایی این است که توزیع قدرت در مدیریت جامعهٔ محلی نهادینه شود و برابری دسترسی به فرصت‌ها تحقق یابد و مجموعهٔ این‌ها، یعنی مشارکت همه‌جانبهٔ روستاییان در ادارهٔ امور خودشان *(عظیمی‌آملی، و رکن‌الدین افتخاری، ۱۳۹۳: ۲۴)*.

حکمروایی خوب روستایی، فرایند جدیدی است که با دارابودن مؤلفه‌های و اصول متفاوت از رویکردهای مطرح‌شده در نظام مدیریتی، قبل از خود باعث توانمندسازی ساکنان مناطق روستایی در زمینه‌های مختلفی شده است. مهم‌ترین مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی شامل: پاسخگویی، مشارکت، قانونمندی، اجماع‌گرایی، مسئولیت‌پذیری، شفافیت، عدالت‌محوری، کارایی و اثربخشی است *(رحمانی فضلی، صادقی، و علیپوریان، ۱۳۹۳: ۵۳-۴۳)* که این مؤلفه‌ها تضمین‌کنندهٔ کمترشدن فساد، احترام‌گذاشتن به نظرات اقشار آسیب‌پذیر در انجام تصمیم‌گیری‌ها و همچنین در قبال نیازهای حاضر و آتی جامعهٔ مسئول هستند *(Kaufmann, Kraay & Zoido, 2000: 42)* مؤلفه‌های اصلی حکمروایی خوب روستایی در شکل ۳ نشان داده شده‌است *(عظیمی آملی، و رکن‌الدین‌افتخاری، ۱۳۹۳: ۳۶-۳۳)*.

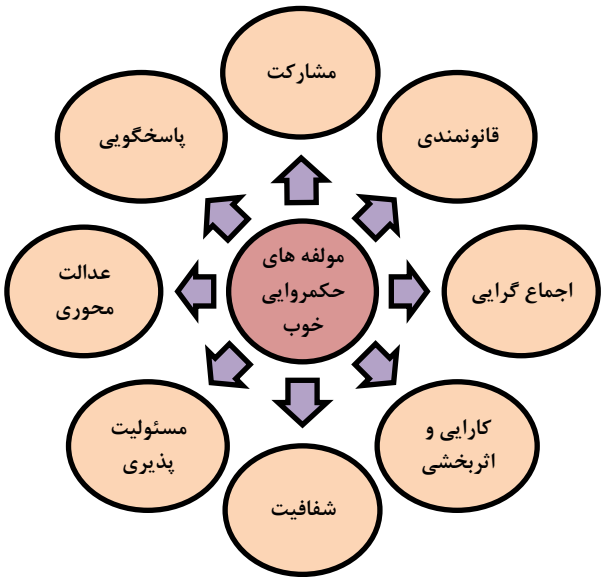

شکل ۳: مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی

مأخذ: UN-Habitat. 2006

یافته‌های پژوهش

مؤلفه‌های اصلی پژوهش حاضر مشارکت، قانونمندی، پاسخگویی،مسئولیت‌پذیری، اجماع‌گرایی، عدالت‌محوری، کارایی و اثربخشی و شفافیت هستند. برای هریک از این مؤلفه‌ها تعدادی زیرمؤلفه انتخاب شده است که هرکدام از آن‌ها در جدول ۳ آمده است و همچنین مؤلفه‌ها و زیرمؤلفه‌های پژوهش با اندیس عددی (نماد) به‌صورت شاخهٔ درختی یا سلسله‌مراتبی نام‌گذاری شده‌اند تا در جریان این پژوهش به سادگی قابل‌ردیابی و مطالعه باشند و نیز چارچوب مفهومی پژوهش روستاهای بخش موسیان A1 و روستاهای بخش مرکزی A2 هستند (شکل ۴).

جدول ۳: مؤلفه‌های اصلی و زیرمؤلفه‌های مربوط

نماد	مؤلفهٔ اصلی	نماد	زیرمؤلفه‌ها	نماد	مؤلفهٔ اصلی	نماد	زیرمؤلفه‌ها
C1	مشارکت	S11	تغییر بافت فیزیکی	C5	اجماع‌گرایی	S51	هم‌فکری و توافق جمعی در امور مهم روستا
		S12	تصمیم‌سازی و شرکت در جلسات			S52	رابطهٔ دوستی و صمیمیت مردم و مدیران
		S13	پاک‌نگه‌داشتن روستا			S53	توافق جمعی در حل مسائل بحرانی روستا
		S14	اطلاع‌رسانی در زمینهٔ فعالیت‌ها و اقدامات			S54	نگرش اهالی روستا به کار جمعی
		S15	مشارکت در هنگام برگزاری انتخابات			S55	مرجع حل اختلافات روستا
		S16	بهبود کسب‌وکار در روستا	C6	عدالت‌محوری	S61	توزیع امکانات به‌طور مساوی بین مردم
C2	قانونمندی	S21	احترام‌گذاشتن به حقوق دیگران			S62	احترام‌گذاشتن به حقوق شهروندان
		S22	رضایت در دسترسی به خدمات و امکانات			S63	توجه‌کردن به فقرا و درحاشیه‌مانده‌ها
		S23	حل‌وفصل درگیری و تعارضات قومی			S64	انتقال شکایات مردم به نهادهای فرادست
		S24	دیدن موارد خلاف قانون و مقررات			S65	قرارگرفتن زنان در صدر کارهای دولتی
		S25	تنش و درگیری دسته‌جمعی و اختلافات	C7	کارایی و اثربخشی	S71	رضایت از ارائهٔ خدماتی که ارائه می‌دهید
C3	پاسخگویی	S31	تأثیر پاسخگویی مدیران با مشارکت مردم			S72	بهبود و اصلاح ساختارها و روش‌های سنتی
		S32	با آرامی و بدون خشونت صحبت‌کردن			S73	رضایت از سیستم دفع زباله
		S33	حضور مردم در جلسات پاسخگویی			S74	احساس رضایت در خصوص عمران و آبادانی روستا
		S34	میزان تشریح برنامه‌ها و کارها			S75	حفاظت از محیط‌زیست و منابع طبیعی
		S35	اعتقادداشتن بر اصل پاسخگویی در برابر مردم			S76	حضور مردم در پیش‌بُرد و کارایی پروژه‌ها
C4	مسئولیت‌پذیری	S41	جواب‌دادن به درخواست‌های مردم	C8	شفافیت	S81	انجام اقدامات بدون آگاهی و اطلاع‌رسانی
		S42	احساس آرامش در هنگام برخورد با شما			S82	آگاهی از انجام پروژه‌ها در اسرع وقت
		S43	احساس مسئولیت در برابر وظایف محول‌شده			S83	پنهان‌کاری مدیران و بی‌اعتمادی مردم
		S44	انتخاب افراد باصلاحیت و مسئولیت‌پذیر			S84	صادق و امانتداری در اطلاعات مورد نیاز
		S45	رضایت از مسئولیت‌پذیری			S85	شفاف‌سازی در ارائهٔ خدمات و تسهیلات
		S46	سپردن مسئولیت به فرد دارای تخصص				

مأخذ: یافته‌های نگارندگان، ۱۳۹۹

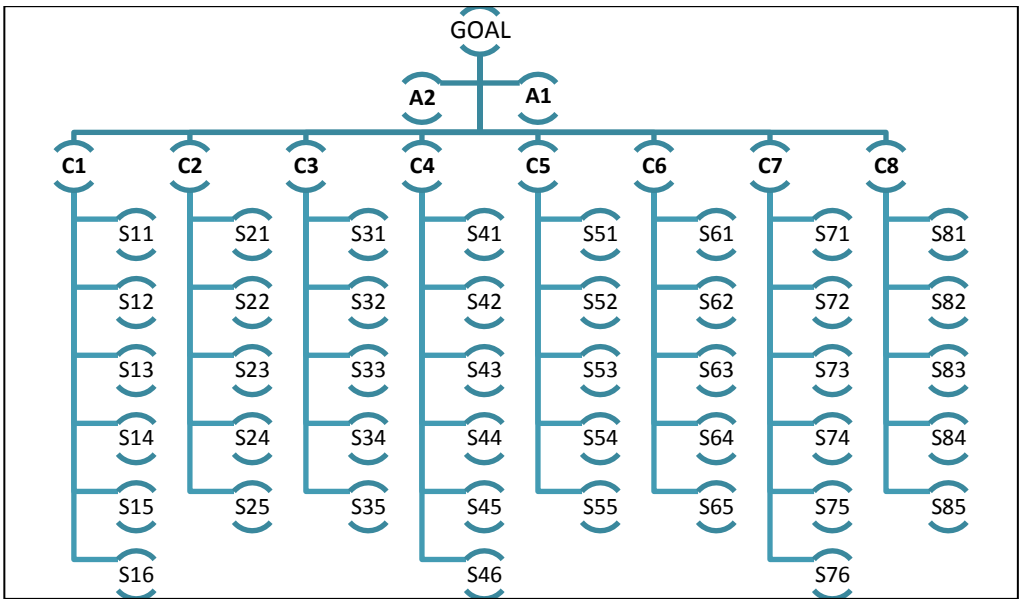

شکل ۴: الگوی سلسله‌مراتبی مؤلفه‌ها و زیرمؤلفه‌ها

تهیه و ترسیم: نگارندگان، ۱۳۹۹

در جدول ۴ نشان داده شده است که بهترین وضعیت نرمال‌سازی‌شده مؤلفه‌های اصلی حکمروایی خوب روستایی به C4 یعنی مسئولیت‌پذیری و ضعیف‌ترین وضعیت مؤلفه‌های حکمروایی خوب به C8 یعنی شفافیت تعلق گرفته است.

جدول ۴: نرمال‌سازی مؤلفه‌های اصلی

مؤلفه‌ها	نرمال		
C1	۰/۱۰۳	۰/۱۵۴	۰/۲۲۰
C2	۰/۰۷۷	۰/۱۲۳	۰/۱۹۳
C3	۰/۱۱۰	۰/۱۶۵	۰/۲۴۳
C4	۰/۱۲۶	۰/۱۹۲	۰/۲۸۲
C5	۰/۰۸۳	۰/۱۲۲	۰/۱۷۵
C6	۰/۰۵۳	۰/۰۹۱	۰/۱۵۷
C7	۰/۰۷۱	۰/۱۰۰	۰/۱۳۹
C8	۰/۰۴۷	۰/۰۵۴	۰/۰۸۲

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

براساس بردار ویژه که به‌دست آمده است؛ مؤلفهٔ مسئولیت‌پذیری با وزن نرمال ۰/۱۹۰ از بهترین اولویت و مؤلفه‌های پاسخگویی و مشارکت به ترتیب با وزن نرمال ۰/۱۶۴ و ۰/۱۵۱ در رده‌های دوم و سوم اولویت‌بندی و مؤلفهٔ شفافیت با وزن نرمال ۰/۰۵۸ در ردهٔ آخر اولویت‌بندی قرار دارد. در این مطالعه نرخ ناسازگاری[1] ۰/۰۶ درصد محاسبه شده است که کمتر از ۰/۱ درصد است و این نرخ برای این تحقیق قابل‌قبول است.

۱. شاخص ناسازگاری مکانیزی است که میزان اعتماد به اولویت‌های به دست آمده را نشان خواهد داد

جدول ۵: فازی زدایی مقادیر وزن نهایی مؤلفه‌های اصلی

Normal	Deffuzy	max۳X	max۲X	max۱X	Crisp
۰/۱۵۱	۰/۱۵۹	۰/۱۵۶	۰/۱۵۸	۰/۱۵۹	C1
۰/۱۲۵	۰/۱۳۱	۰/۱۲۷	۰/۱۲۹	۰/۱۳۱	C2
۰/۱۶۴	۰/۱۷۳	۰/۱۶۹	۰/۱۷۱	۰/۱۷۳	C3
۰/۱۹۰	۰/۲۰۰	۰/۱۹۶	۰/۱۹۸	۰/۲۰۰	C4
۰/۱۲۰	۰/۱۲۷	۰/۱۲۴	۰/۱۲۶	۰/۱۲۷	C5
۰/۰۹۵	۰/۱۰۰	۰/۰۹۶	۰/۰۹۸	۰/۱۰۰	C6
۰/۰۹۸	۰/۱۰۳	۰/۱۰۲	۰/۱۰۳	۰/۱۰۳	C7
۰/۰۵۸	۰/۰۶۱	۰/۰۵۷	۰/۰۵۹	۰/۰۶۱	C8

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

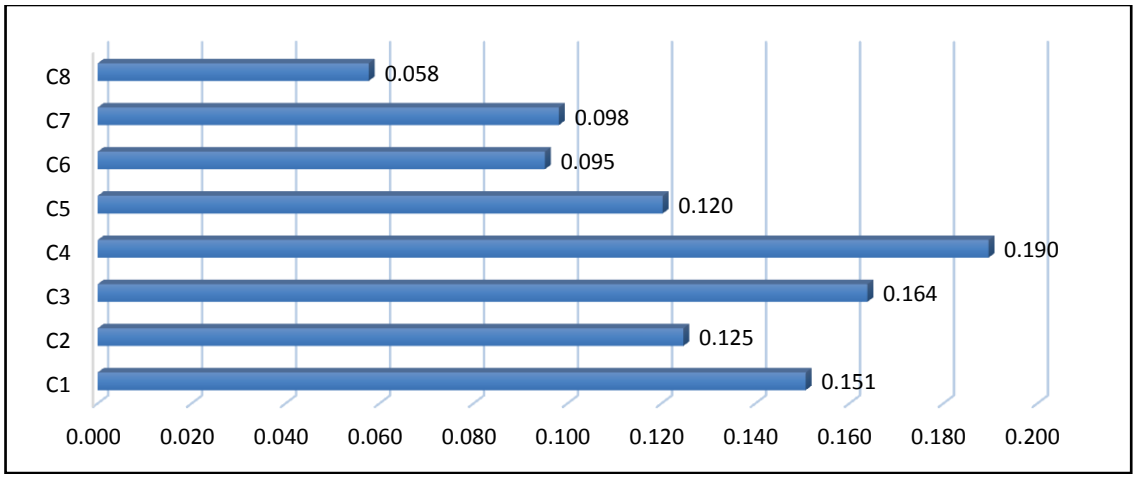

شکل ۵ نمایش گرافیکی مؤلفه‌های اصلی

تهیه و ترسیم: نگارندگان، ۱۳۹۹

اولویت‌های زیرمؤلفه‌های پژوهش

از تکنیک FAHP زیرمؤلفه‌ها به‌صورت زوجی مقایسه شده‌اند، مقایسهٔ زوجی هر خوشه به‌صورت جداگانه بررسی شده است. همان‌گونه که در جدول زیر مشاهده می‌شود، S13 با وزن نرمال ۰/۲۶۷ از بهترین اولویت زیرمؤلفه‌های مشارکت، S23 با وزن نرمال ۰/۲۵۴ از بهترین اولویت زیرمؤلفه‌های قانونمندی، S35 با وزن نرمال ۰/۲۵۱ از بهترین اولویت زیرمؤلفه‌های پاسخگویی، S41 باوزن‌نرمال ۰/۳۲۱ از بهترین اولویت زیرمؤلفه‌های مسئولیت‌پذیری، S53 با وزن نرمال ۰/۳۱۹ از بهترین اولویت زیرمؤلفه‌های اجماع‌گرایی، S62 با وزن نرمال ۰/۳۳۳ از بهترین اولویت زیرمؤلفه‌های عدالت‌محوری، S73 با وزن‌نرمال ۰/۲۶۷ از بهترین اولویت زیرمؤلفه‌های کارایی و اثربخشی، S82 با وزن نرمال ۰/۳۱۷ از بهترین اولویت زیرمؤلفه‌های شفافیت هستند (جداول ۶ تا ۱۳).

جدول ۶: فازی‌زدایی مقادیر وزن اولیهٔ زیرمؤلفه‌های مشارکت

Crisp	max۱X	max۲X	max۳X	Deffuzy	Normal
S11	۰/۱۱۷	۰/۱۱۶	۰/۱۱۴	۰/۱۱۷	۰/۱۱۲
S12	۰/۲۶۶	۰/۲۶۴	۰/۲۶۱	۰/۲۶۶	۰/۲۵۴
S13	۰/۲۸۰	۰/۲۷۷	۰/۲۷۳	۰/۲۸۰	۰/۲۶۷
S14	۰/۱۱۲	۰/۱۱۱	۰/۱۰۹	۰/۱۱۲	۰/۱۰۷
S15	۰/۱۷۳	۰/۱۷۲	۰/۱۷۰	۰/۱۷۳	۰/۱۶۵
S16	۰/۰۹۸	۰/۰۹۷	۰/۰۹۶	۰/۰۹۸	۰/۰۹۴

جدول ۷: فازی‌زدایی مقادیر وزن اولیهٔ زیرمؤلفه‌های قانونمندی

S21	۰/۲۰۷	۰/۲۰۶	۰/۲۰۵	۰/۲۰۷	۰/۲۰۳
S22	۰/۲۰۷	۰/۲۰۶	۰/۲۰۵	۰/۲۰۷	۰/۲۰۴
S23	۰/۲۵۹	۰/۲۵۷	۰/۲۵۶	۰/۲۵۹	۰/۲۵۴
S24	۰/۱۶۰	۰/۱۶۰	۰/۱۵۹	۰/۱۶۰	۰/۱۵۸
S25	۰/۱۸۴	۰/۱۸۲	۰/۱۸۰	۰/۱۸۴	۰/۱۸۱

جدول ۸: فازی‌زدایی مقادیر وزن اولیهٔ زیرمؤلفه‌های پاسخگویی

S31	۰/۱۵۱	۰/۱۵۱	۰/۱۵۰	۰/۱۵۱	۰/۱۴۸
S32	۰/۱۶۴	۰/۱۶۴	۰/۱۶۳	۰/۱۶۴	۰/۱۶۰
S33	۰/۲۱۹	۰/۲۱۹	۰/۲۱۹	۰/۲۱۹	۰/۲۱۴
S34	۰/۲۳۲	۰/۳۱	۰/۲۳۱	۰/۲۳۲	۰/۲۲۶
S35	۰/۲۵۷	۰/۲۵۵	۰/۲۵۴	۰/۲۵۷	۰/۲۵۱

جدول ۹: فازی‌زدایی مقادیر وزن اولیهٔ زیرمؤلفه‌های مسئولیت‌پذیری

S41	۰/۳۴۱	۰/۳۳۷	۰/۳۳۲	۰/۳۴۱	۰/۳۲۱
S42	۰/۲۰۸	۰/۲۰۵	۰/۲۰۳	۰/۲۰۸	۰/۱۹۵
S43	۰/۱۰۵	۰/۱۰۳	۰/۱۰۱	۰/۱۰۵	۰/۰۹۹
S44	۰/۰۹۳	۰/۰۹۱	۰/۰۹۰	۰/۰۹۳	۰/۰۸۷
S45	۰/۱۴۴	۰/۱۴۲	۰/۱۴۰	۰/۱۴۴	۰/۱۳۵
S46	۰/۱۷۴	۰/۱۷۰	۰/۱۶۶	۰/۱۷۴	۰/۱۶۳

جدول ۱۰: فازی‌زدایی مقادیر وزن اولیهٔ زیرمؤلفه‌های اجماع‌گرایی

S51	۰/۲۰۶	۰/۲۰۵	۰/۲۰۴	۰/۲۰۶	۰/۱۵۶
S52	۰/۲۱۰	۰/۲۰۳	۰/۱۹۵	۰/۲۱۰	۰/۱۵۹
S53	۰/۴۲۲	۰/۳۹۵	۰/۳۶۸	۰/۴۲۲	۰/۳۱۹
S54	۰/۳۷۲	۰/۳۲۹	۰/۲۸۶	۰/۳۷۲	۰/۲۸۲
S55	۰/۱۱۱	۰/۱۰۹	۰/۱۰۸	۰/۱۱۱	۰/۰۸۴

جدول ۱۱: فازی‌زدایی مقادیر وزن اولیهٔ زیرمؤلفه‌های عدالت‌محوری

S61	۰/۳۲۳	۰/۳۲۱	۰/۳۱۹	۰/۳۲۳	۰/۳۱۱
S62	۰/۳۴۶	۰/۳۴۴	۰/۳۴۲	۰/۳۴۶	۰/۳۳۳
S63	/۱۴۰	۰/۱۳۹	۰/۱۳۸	/۱۴۰	۰/۱۳۵
S64	۰/۰۸۷	۰/۰۸۶	۰/۰۸۵	۰/۰۸۷	۰/۰۸۴
S65	۰/۱۴۲	۰/۱۳۹	۰/۱۳۵	۰/۱۴۲	۰/۱۳۷

جدول ۱۲: فازی‌زدایی مقادیر وزن اولیهٔ زیرمؤلفه‌های کارایی و اثربخشی

S71	۰/۱۱۷	۰/۱۱۶	۰/۱۱۴	۰/۱۱۷	۰/۱۱۲
S72	۰/۲۶۶	۰/۲۶۴	۰/۲۶۱	۰/۲۶۶	۰/۲۵۴
S73	/۲۸۰	۰/۲۷۷	۰/۲۷۳	/۲۸۰	۰/۲۶۷
S74	۰/۱۱۲	۰/۱۱۱	۰/۱۰۹	۰/۱۱۲	۰/۱۰۷
S75	۰/۱۷۳	۰/۱۷۲	۰/۱۷۰	۰/۱۷۳	۰/۱۶۵
S76	۰/۰۹۸	۰/۰۹۷	۰/۰۹۶	۰/۰۹۸	۰/۰۹۴

جدول ۱۳: فازی‌زدایی مقادیر وزن اولیهٔ زیرمؤلفه‌های شفافیت

S81	۰/۳۰۹	۰/۳۰۶	۰/۳۰۳	۰/۳۰۹	۰/۲۹۶
S82	۰/۳۳۱	۰/۳۲۸	۰/۳۲۵	۰/۳۳۱	۰/۳۱۷
S83	۰/۱۳۴	۰/۱۳۲	۰/۱۳۱	۰/۱۳۴	۰/۱۲۸
S84	۰/۱۶۶	۰/۱۶۴	۰/۱۶۳	۰/۱۶۶	۰/۱۵۹
S85	۰/۱۰۳	۰/۱۰۱	۰/۰۹۹	۰/۱۰۳	۰/۰۹۹

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

- اولویت نهایی شاخص‌ها با تکنیک FAHP

در این مرحله وزن نهایی شاخص‌ها براساس ضرب هر زیرمؤلفه (W_2) در وزن مؤلفه‌های اصلی (W_1) محاسبه شده است. همان‌گونه که در جدول ۱۴ مشاهده می‌شود، بیشترین وزن به‌ترتیب به زیرمؤلفه‌های S41، S35، S13 و کمترین وزن به زیرمؤلفه‌های شفافیت (S85 و S83) تعلق گرفته است.

جدول ۱۴: اوزان نهایی و تعیین اولویت شاخص‌ها با تکنیک FAHP

نماد	مؤلفه‌های اصلی	وزن اولیه	نماد	وزن خوشه	زیر مؤلفه‌ها	وزن نهایی
C1	مشارکت	۰/۱۵۱	S11	۰/۱۱۲۱	تغییر بافت فیزیکی	۰/۰۱۶۹
			S12	۰/۲۵۴۲	تصمیم‌سازی و شرکت در جلسات	۰/۰۳۸۳
			S13	۰/۲۶۷۵	پاک‌نگه‌داشتن روستا	۰/۰۴۰۳
			S14	۰/۱۰۷۲	اطلاع‌رسانی در زمینهٔ فعالیت‌ها و اقدامات	۰/۰۱۶۲
			S15	۰/۱۶۵۲	مشارکت در هنگام برگزاری انتخابات	۰/۰۲۴۹
			S16	۰/۰۹۳۸	بهبود کسب‌وکار در روستا	۰/۰۱۴۱
C2	قانونمندی	۰/۱۲۵	S21	۰/۱۱۲۱	احترام‌گذاشتن به حقوق دیگران	۰/۰۱۴۰
			S22	۰/۲۵۴۲	رضایت در دسترسی به خدمات و امکانات	۰/۰۳۱۷
			S23	۰/۲۶۷۵	حل‌وفصل درگیری و تعارضات قومی	۰/۰۳۳۳
			S24	۰/۱۰۷۲	دیدن موارد خلاف قانون و مقررات	۰/۰۱۳۴
			S25	۰/۱۶۵۲	تنش و درگیری دسته‌جمعی و اختلافات	۰/۰۲۰۶
C3	پاسخگویی	۰/۱۶۴	S31	۰/۱۴۷۹	تأثیر پاسخگویی مدیران با مشارکت مردم	۰/۰۲۴۲
			S32	۰/۱۶۰۱	با آرامی و بدون خشونت صحبت‌کردن	۰/۰۲۶۲
			S33	۰/۲۱۴۲	حضور مردم در جلسات پاسخگویی	۰/۰۳۵۱
			S34	۰/۲۲۶۴	میزان تشریح برنامه‌ها و کارها	۰/۰۳۷۱
			S35	۰/۲۵۱۳	اعتقادداشتن براصل پاسخگویی در برابر مردم	۰/۰۴۱۲
C4	مسئولیت‌پذیری	۰/۱۹۰	S41	۰/۳۲۰۷	جواب‌دادن به درخواست‌های مردم	۰/۰۶۰۸
			S42	۰/۱۹۵۰	احساس آرامش در هنگام برخورد با شما	۰/۰۳۷۰
			S43	۰/۰۹۸۳	احساس مسئولیت در برابر وظایف محول‌شده	۰/۰۱۸۷
			S44	۰/۰۸۷۰	انتخاب افراد باصلاحیت و مسئولیت‌پذیر	۰/۰۱۶۵
			S45	۰/۱۳۵۵	رضایت از مسئولیت‌پذیری	۰/۰۲۵۷
			S46	۰/۱۶۳۱	سپردن مسئولیت به فرد دارای تخصص	۰/۰۳۰۹
C5	اجماع‌گرایی	۰/۱۲۰	S51	۰/۱۵۵۹	هم‌فکری و توافق جمعی در امور مهم روستا	۰/۰۱۸۷
			S52	۰/۱۵۹۱	رابطهٔ دوستی و صمیمیت مردم و مدیران	۰/۰۱۹۱
			S53	۰/۳۱۹۴	توافق جمعی در حل مسائل بحرانی روستا	۰/۰۳۸۴
			S54	۰/۲۸۱۸	نگرش اهالی روستا به کار جمعی	۰/۰۳۳۹
			S55	۰/۰۸۳۸	مرجع حل اختلافات روستا	۰/۰۱۰۱
C6	عدالت‌محوری	۰/۰۹۵	S61	۰/۳۱۱۳	توزیع امکانات به‌طور مساوی بین مردم	۰/۰۲۹۶
			S62	۰/۳۳۳۳	احترام‌گذاشتن به حقوق شهروندان	۰/۰۳۱۷
			S63	۰/۱۳۴۹	توجه‌کردن به فقرا و درحاشیه‌مانده‌ها	۰/۰۱۲۸
			S64	۰/۰۸۳۵	انتقال شکایات مردم به نهادهای فرادست	۰/۰۰۸۰
			S65	۰/۱۳۷۰	قرارگرفتن زنان در صدر کارهای دولتی	۰/۰۱۳۰
C7	کارایی و اثربخشی	۰/۰۹۸	S71	۰/۱۱۲۱	رضایت از ارائهٔ خدماتی که ارائه می‌دهید	۰/۰۱۱۰
			S72	۰/۲۵۴۲	بهبود و اصلاح ساختارها و روش‌های سنتی	۰/۰۲۴۹
			S73	۰/۲۶۷۵	رضایت از سیستم دفع زباله	۰/۰۲۶۳
			S74	۰/۱۰۷۲	احساس رضایت در خصوص عمران و آبادانی روستا	۰/۰۱۰۵
			S75	۰/۱۶۵۲	حفاظت از محیط‌زیست و منابع طبیعی	۰/۰۱۶۲
			S76	۰/۰۹۳۸	حضور مردم در پیش‌بُرد و کارایی پروژه‌ها	۰/۰۰۹۲
C8	شفافیت	۰/۰۵۸	S81	۰/۲۹۶۴	انجام اقدامات بدون آگاهی و اطلاع‌رسانی	۰/۰۱۷۱
			S82	۰/۳۱۷۳	آگاهی از انجام پروژه‌ها در اسرع وقت	۰/۰۱۸۳
			S83	۰/۱۲۸۴	پنهان‌کاری مدیران و بی‌اعتمادی مردم	۰/۰۰۷۴
			S84	۰/۱۵۹۳	صادق و امانتداری در اطلاعات مورد نیاز	۰/۰۰۹۲
			S85	۰/۰۹۸۶	شفاف‌سازی در ارائهٔ خدمات و تسهیلات	۰/۰۰۵۷

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

رتبه‌بندی آلترناتیوهای با استفاده از تکینک ARAS

یکی از روش‌های تصمیم‌گیری چندمعیاره ARAS است. در این تحقیق به‌منظور رتبه‌بندی روستاهای بخش موسیان و بخش مرکزی، از تکنیک ARAS استفاده شده است. با توجه به اینکه تصمیم‌گیری به‌صورت مؤلفه-گزینه است، مؤلفه‌ها توسط تکنیک SWARA اولویت‌بندی شده‌اند و بدین‌منظور با استفاده از میانگین مؤلفه‌های استخراج‌شده بخش‌های مورد مطالعه، تشکیل ماتریس بی‌مقیاس موزون مطابق با جدول ۱۵ محاسبه شده است. در این جدول نشان داده شده است که زیرمؤلفه‌های حکمروایی در بخش موسیان شهرستان دهلران بهتر از زیرمؤلفه‌های بخش مرکزی شهرستان پلدختر از نظر بهینگی هستند.

جدول ۱۵: ماتریس بهینگی براساس مؤلفه‌های اصلی و زیرمؤلفه‌ها

شاخص‌ها	جنس شاخص‌ها	وزن شاخص‌ها	ارزش بهینه	بخش موسیان	بخش مرکزی	شاخص‌ها	جنس شاخص‌ها	وزن شاخص‌ها	ارزش بهینه	بخش موسیان	بخش مرکزی
S11	مثبت	۰/۰۱۶۹	۸	۵/۶۶۶	۲/۶۶۶	S51	منفی	۰/۰۱۸۷	۳/۳۳۳	۸	۳/۳۳۳
S12	مثبت	۰/۰۳۸۳	۸	۷	۳/۳۳۳	S52	منفی	۰/۰۱۹۱	۲/۶۶۶	۵	۵
S13	مثبت	۰/۰۴۰۳	۷/۶۶۶	۶/۶۶۶	۲/۶۶۶	S53	منفی	۰/۰۳۸۴	۱/۶۶۶	۵	۵/۳۳۳
S14	مثبت	۰/۰۱۶۲	۷/۶۶۶	۵	۲/۳۳۳	S54	منفی	۰/۰۳۳۹	۲/۳۳۳	۶/۳۳۳	۲/۳۳۳
S15	مثبت	۰/۰۲۴۹	۷	۴/۶۶۶	۳	S55	منفی	۰/۰۱۰۱	۱/۶۶۶	۷/۶۶۶	۴/۳۳۳
S16	مثبت	۰/۰۱۴۱	۸/۳۳۳	۶/۶۶۶	۷	S61	منفی	۰/۰۲۹۶	۱/۳۳۳	۵	۷/۳۳۳
S21	مثبت	۰/۰۱۴۰	۷/۶۶۶	۵/۳۳۳	۴/۶۶۶	S62	منفی	۰/۰۳۱۷	۱/۳۳۳	۵/۳۳۳	۳/۶۶۶
S22	مثبت	۰/۰۳۱۷	۸/۶۶۶	۶/۳۳۳	۴/۳۳۳	S63	منفی	۰/۰۱۲۸	۱/۶۶۶	۵/۳۳۳	۵
S23	مثبت	۰/۰۳۳۳	۷/۶۶۶	۶	۶/۶۶۶	S64	منفی	۰/۰۰۸۰	۲/۶۶۶	۵/۳۳۳	۶
S24	مثبت	۰/۰۱۳۴	۸/۶۶۶	۶/۳۳۳	۸	S65	منفی	۰/۰۱۳۰	۳/۳۳۳	۵/۶۶۶	۶
S25	مثبت	۰/۰۲۰۶	۷/۶۶۶	۷	۷/۳۳۳	S71	منفی	۰/۰۱۱۰	۳	۴/۶۶۶	۸/۳۳۳
S31	مثبت	۰/۰۲۴۲	۸/۳۳۳	۶/۶۶۶	۶/۳۳۳	S72	منفی	۰/۰۲۴۹	۲/۳۳۳	۷/۳۳۳	۶/۳۳۳
S32	مثبت	۰/۰۲۶۲	۸/۶۶۶	۵	۷/۶۶۶	S73	منفی	۰/۰۲۶۳	۲	۸/۳۳۳	۴/۶۶۶
S33	منفی	۰/۰۳۵۱	۱/۳۳۳	۶/۳۳۳	۱/۶۶۶	S74	منفی	۰/۰۱۰۵	۱/۳۳۳	۴/۳۳۳	۵
S34	مثبت	۰/۰۳۷۱	۸/۳۳۳	۵/۳۳۳	۶/۶۶۶	S75	منفی	۰/۰۱۶۲	۲/۳۳۳	۴/۳۳۳	۲/۳۳۳
S35	منفی	۰/۰۴۱۲	۱/۶۶۶	۶/۳۳۳	۴/۶۶۶	S76	منفی	۰/۰۰۹۲	۲/۳۳۳	۵/۳۳۳	۳/۳۳۳
S41	منفی	۰/۰۶۰۸	۲/۶۶۶	۵	۳/۶۶۶	S81	منفی	۰/۰۱۷۱	۱	۵/۶۶۶	۵/۶۶۶
S42	منفی	۰/۰۳۷۰	۲	۵	۳	S82	منفی	۰/۰۱۸۳	۱	۶/۶۶۶	۶/۳۳۳
S43	منفی	۰/۰۱۸۷	۳	۴/۶۶۶	۵/۶۶۶	S83	منفی	۰/۰۰۷۴	۲/۶۶۶	۳/۶۶۶	۴
S44	منفی	۰/۰۱۶۵	۲/۳۳۳	۵/۶۶۶	۶	S84	منفی	۰/۰۰۹۲	۱/۳۳۳	۵	۲/۳۳۳
S45	منفی	۰/۰۲۵۷	۲/۶۶۶	۵	۵	S85	منفی	۰/۰۰۵۷	۲/۳۳۳	۳/۶۶۶	۶/۶۶۶
S46	منفی	۰/۰۳۰۹	۱/۶۶۶	۵/۳۳۳	۷/۶۶۶						

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

ارزش بهینگی هریک از گزینه‌ها و وضعیت اولویت هریک از بخش‌های مورد مطالعه مطابق با جدول ۱۶ ارائه شده است. همان‌گونه که در جدول مشاهده می‌شود، ارزش بهینگی نرمال‌شدهٔ بخش موسیان بهتر از بخش مرکزی است.

جدول ۱۶: ماتریس تصمیم نرمال‌شدهٔ موزون

شاخص‌ها	ارزش بهینه	بخش مرکزی	بخش موسیان	شاخص‌ها	ارزش بهینه	بخش مرکزی	بخش موسیان
S11	۰/۰۰۱۰	۰/۰۰۰۷	۰/۰۰۰۳	S51	۰/۰۰۱۱	۰/۰۰۰۵	۰/۰۰۱۱
S12	۰/۰۰۲۱	۰/۰۰۱۹	۰/۰۰۰۹	S52	۰/۰۰۱۱	۰/۰۰۰۶	۰/۰۰۰۶
S13	۰/۰۰۲۱	۰/۰۰۱۸	۰/۰۰۰۷	S53	۰/۰۰۲۸	۰/۰۰۰۹	۰/۰۰۰۹
S14	۰/۰۰۰۸	۰/۰۰۰۵	۰/۰۰۰۳	S54	۰/۰۰۲۲	۰/۰۰۰۸	۰/۰۰۲۲
S15	۰/۰۰۱۲	۰/۰۰۰۸	۰/۰۰۰۵	S55	۰/۰۰۰۸	۰/۰۰۰۲	۰/۰۰۰۳
S16	۰/۰۰۰۷	۰/۰۰۰۶	۰/۰۰۰۶	S61	۰/۰۰۳۱	۰/۰۰۰۸	۰/۰۰۰۵
S21	۰/۰۰۰۷	۰/۰۰۰۵	۰/۰۰۰۴	S62	۰/۰۰۳۳	۰/۰۰۰۸	۰/۰۰۱۲
S22	۰/۰۰۱۹	۰/۰۰۱۴	۰/۰۰۱۰	S63	۰/۰۰۱۱	۰/۰۰۰۳	۰/۰۰۰۴
S23	۰/۰۰۱۷	۰/۰۰۱۴	۰/۰۰۱۵	S64	۰/۰۰۰۵	۰/۰۰۰۲	۰/۰۰۰۲
S24	۰/۰۰۰۸	۰/۰۰۰۶	۰/۰۰۰۷	S65	۰/۰۰۰۶	۰/۰۰۰۴	۰/۰۰۰۴
S25	۰/۰۰۱۱	۰/۰۰۱۰	۰/۰۰۱۰	S71	۰/۰۰۰۶	۰/۰۰۰۴	۰/۰۰۰۲
S31	۰/۰۰۱۳	۰/۰۰۱۰	۰/۰۰۱۰	S72	۰/۰۰۱۵	۰/۰۰۰۵	۰/۰۰۰۵
S32	۰/۰۰۱۳	۰/۰۰۰۸	۰/۰۰۱۲	S73	۰/۰۰۲۱	۰/۰۰۰۴	۰/۰۰۰۸
S33	۰/۰۰۳۳	۰/۰۰۰۷	۰/۰۰۲۶	S74	۰/۰۰۱۱	۰/۰۰۰۳	۰/۰۰۰۳
S34	۰/۰۰۲۱	۰/۰۰۱۳	۰/۰۰۱۷	S75	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰۶	۰/۰۰۱
S35	۰/۰۰۳۶	۰/۰۰۰۹	۰/۰۰۱۳	S76	۰/۰۰۰۶	۰/۰۰۰۳	۰/۰۰۰۴
S41	۰/۰۰۳۴	۰/۰۰۱۸	۰/۰۰۲۵	S81	۰/۰۰۲۳	۰/۰۰۰۴	۰/۰۰۰۴
S42	۰/۰۰۳۰	۰/۰۰۱۲	۰/۰۰۲۰	S82	۰/۰۰۲۴	۰/۰۰۰۴	۰/۰۰۰۴
S43	۰/۰۰۱۰	۰/۰۰۰۷	۰/۰۰۰۵	S83	۰/۰۰۰۴	۰/۰۰۰۳	۰/۰۰۰۳
S44	۰/۰۰۱۱	۰/۰۰۰۴	۰/۰۰۰۴	S84	۰/۰۰۰۹	۰/۰۰۰۲	۰/۰۰۰۵
S45	۰/۰۰۱۵	۰/۰۰۰۸	۰/۰۰۰۸	S85	۰/۰۰۰۴	۰/۰۰۰۳	۰/۰۰۰۱
S46	۰/۰۰۲۷	۰/۰۰۰۸	۰/۰۰۰۶				

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

پس از اینکه ماتریس نرمال وزن‌دهی شد و مقدار بهینگی هر گزینه انجام داده شد و درنهایت مطابق با نتیجه‌های به‌دست‌آمده از ارزش بهینگی، درجهٔ سودمندی (Ki) هر گزینه محاسبه شد. رتبهٔ اول به بخش موسیان شهرستان دهلران با درجهٔ سودمندی (۰/۵۱۹۱) که از لحاظ مؤلفه‌های حکمروایی وضعیت بهتری نسبت‌به بخش مرکزی شهرستان پلدختر با درجهٔ سودمندی (۰/۴۵۹۱) داشته است، تعلق گرفت (جدول ۱۷).

جدول ۱۷: اولویت‌بندی دو بخش مورد مطالعه

گزینه‌ها	مقدار بهینگی گزینه‌ها (Si)	درجهٔ سودمندی گزینه‌ها (Ki)	رتبه‌بندی گزینه‌ها
ارزش بهینه	۰/۰۶۷۹	۱	
بخش مرکزی شهرستان پلدختر	۰/۰۳۱۲	۰/۴۵۹۱	۲
بخش موسیان شهرستان دهلران	۰/۰۳۵۲	۰/۵۱۹۱	۱

مأخذ: یافته‌های پژوهش ، ۱۳۹۹

بعد از اینکه رتبه‌های بخش‌های مورد مطالعه مشخص شد، با تکنیک آراس به رتبه‌بندی حکمروایی روستایی، در روستاهای دو بخش می‌پردازیم. در جدول ۱۸ نشان داده است که براساس هشت مؤلفهٔ اصلی حکمروایی خوب‌روستایی‌وزیرمؤلفه‌های آن، روستاهای دو بخش مورد مطالعه براساس میانگین کل به سه طبقهٔ حکمروایی خوب،

حکمروایی متوسط و حکمروایی ضعیف تقسیم شده‌اند. در بین ۲۸ روستای مورد مطالعه، ۷ روستای نمونه رتبه‌های ۱-۷ گرفته‌اند که روستاهای (شهرک ولیعصر، نهرعنبر، دشت عباس، سادات دالپری، شهرک سپتون و عین‌خوش) در بخش موسیان شهرستان دهلران و روستای سراب حمام در بخش مرکزی شهرستان پلدختر از حکمروایی خوبی برخوردار بوده‌اند. ۱۰ روستا از حکمروایی متوسط برخوردارند که ۹ روستا در بخش مرکزی و ۱ روستا در بخش موسیان، ۱۱ روستای دیگر وضعیت حکمروایی آن‌ها ضعیف است که ۳ روستای آن‌ها در بخش موسیان و ۸ روستای در بخش مرکزی قرار دارند. بخش موسیان شهرستان دهلران از لحاظ وضعیت مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی در وضعیت بهتری نسبت‌به روستاهای بخش مرکزی شهرستان پلدختر قرار دارند.

جدول ۱۸: اولویت‌بندی روستاهای بخش مرکزی شهرستان پلدختر و بخش موسیان شهرستان دهلران

گزینه‌ها		مقدار بهینگی گزینه‌ها (Si)	درجهٔ سودمندی گزینه‌ها (Ki)	رتبه‌بندی روستاهای هر بخش	رتبه‌بندی کلی دو بخش	وضعیت حکمروایی
روستاهای بخش مرکزی شهرستان پلدختر						
نماد	ارزش بهینه	۰/۰۹۰۸۱	۱			
A1	گری باباخان	۰/۰۴۵۷۶	۰/۵۰۴	۱۸	۲۸	حکمروایی ضعیف
A2	واشیان چشمه شیرین	۰/۰۴۹۰۰	۰/۵۴۰	۱۱	۱۹	حکمروایی ضعیف
A3	واشیان نصیرتپه	۰/۰۴۸۹۰	۰/۵۳۸	۱۲	۲۱	حکمروایی ضعیف
A4	دولابی بادامک	۰/۰۴۷۳۰	۰/۵۲۱	۱۷	۲۷	حکمروایی ضعیف
A5	بابا خوارزم	۰/۰۴۸۱۰	۰/۵۳۰	۱۵	۲۴	حکمروایی ضعیف
A6	برج کبود	۰/۰۴۹۹۸	۰/۵۵۰	۱۰	۱۷	حکمروایی متوسط
A7	چم گز	۰/۰۵۰۹۴	۰/۵۶۱	۷	۱۳	حکمروایی متوسط
A8	سراب رجب	۰/۰۵۱۴۴	۰/۵۶۷	۶	۱۲	حکمروایی متوسط
A9	چم مهر	۰/۰۵۰۱۹	۰/۵۵۳	۹	۱۵	حکمروایی متوسط
A10	میدان بزرگ	۰/۰۵۱۴۵	۰/۵۶۷	۵	۱۱	حکمروایی متوسط
A11	ملاوی	۰/۰۴۷۵۵	۰/۵۲۴	۱۶	۲۶	حکمروایی ضعیف
A12	گردنگاه شاعلی	۰/۰۴۸۵۹	۰/۵۳۵	۱۴	۲۳	حکمروایی ضعیف
A13	وره زرد	۰/۰۵۱۵۲	۰/۵۶۷	۴	۱۰	حکمروایی متوسط
A14	بابا بهرام	۰/۰۴۸۸۰	۰/۵۳۷	۱۳	۲۲	حکمروایی ضعیف
A15	پاعلم	۰/۰۵۱۹۹	۰/۵۷۳	۳	۹	حکمروایی متوسط
A16	پران پرویز	۰/۰۵۲۴۱	۰/۵۷۷	۲	۸	حکمروایی متوسط
A17	سراب حمام	۰/۰۵۳۲۴	۰/۵۸۶	۱	۷	حکمروایی خوب
A18	جلگه خلج بالا	۰/۰۵۰۳۳	۰/۵۵۴	۸	۱۴	حکمروایی متوسط
روستاهای بخش موسیان شهرستان دهلران						
نماد	ارزش بهینه	۰/۱۴۵۶۲	۱			
A19	چم هندی	۰/۰۷۷۰۴	۰/۵۲۹	۱۰	۲۵	حکمروایی ضعیف
A20	دشت عباس	۰/۰۸۸۳۰	۰/۶۰۶	۳	۳	حکمروایی خوب
A21	عین خوش	۰/۰۸۶۲	۰/۵۹۲	۶	۶	حکمروایی خوب
A22	ابوغویر	۰/۰۷۸۹۳	۰/۵۴۲	۸	۱۸	حکمروایی ضعیف
A23	پتک دیناروند	۰/۰۸۰۳۹	۰/۵۵۲	۷	۱۶	حکمروایی متوسط
A24	شهرک ولیعصر	۰/۰۹۰۱۵	۰/۶۱۹	۱	۱	حکمروایی خوب
A25	سادات دالپری	۰/۰۸۶۶۱	۰/۵۹۵	۴	۴	حکمروایی خوب
A26	نهر عنبر	۰/۰۹۰۰۲	۰/۶۱۸	۲	۲	حکمروایی خوب
A27	شهرک بدر	۰/۰۷۸۵۶	۰/۵۴۰	۹	۲۰	حکمروایی ضعیف
A28	شهرک سپتون	۰/۰۸۶۴۳	۰/۵۹۴	۵	۵	حکمروایی خوب

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

نتیجه

حکمروایی خوب روستایی به‌عنوان فرایند مشارکتی توسعه تعریف شده است که به موجب آن همهٔ ذی‌نفعان شامل حکومت، جامعهٔ مدنی و بخش خصوصی وسایلی را برای حل مشکلات روستایی فراهم خواهند کرد. موضوع حکمروایی خوب یکی از مباحث مهم و درعین‌حال جدید است که از دهه‌های اخیر در ادبیات توسعه و مدیریت جهان مطرح شده است. حکمروایی خوب روستایی کوششی درجهت مشارکت، قانونمندی، عدالت‌محوری، اجماع‌گرایی، شفافیت، مسئولیت‌پذیری، پاسخگویی، کارایی و اثربخشی است.

حکمروایی و ادارهٔ مناطق روستایی یک جنبهٔ جامع است. این نگرانی اصلی دولت‌ها است که اطمینان حاصل کنند همه مناطق در جوامع روستایی باید به‌خوبی تثبیت شوند؛ بنابراین می‌توان بهبودهای مؤثری را در زندگی افراد ایجاد کرد. در سطح ملی، نقش‌ها، وظایف و مکانیسم‌های اداری کمیسیون برنامه‌ریزی، وزارت توسعهٔ روستایی پوشش داده شوند؛ زیرا آن‌ها سهم قابل‌توجهی از توسعهٔ روستایی در سطح مرکزی دارند. حکمروایی خوب روستایی با دخیل‌کردن مردم در مسائل مربوط به سرنوشت آنان و پذیرش تصمیمات و نظرات همهٔ ذی‌نفعان، به‌دنبال تشکیل سازمان‌های مبتنی بر جوامع روستایی به‌عنوان ابزاری برای تسهیل مشارکت فعال و خودجوش است.

پژوهش حاضر به ارزیابی و تحلیل وضعیت مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی در دو بخش مرکزی شهرستان پلدختر و بخش موسیان شهرستان دهلران پرداخته است و برای تحلیل داده‌ها و پاسخگویی به سؤالات پژوهش از FAHP و برای رتبه‌بندی روستاهای مورد مطالعه از مدل Aras بهره گرفته شده است. براساس نتایج بردار ویژهٔ مؤلفهٔ مسئولیت‌پذیری با وزن نرمال ۰/۱۹۰ از بهترین اولویت و مؤلفهٔ شفافیت با وزن نرمال ۰/۰۵۸ در ردهٔ آخر اولویت‌بندی در هر دو بخش موسیان و مرکزی قرار دارند. همچنین بهترین اولویت زیر مؤلفه‌های مشارکت S13 با وزن نرمال ۰/۲۶۷، S23 با وزن نرمال ۰/۲۵۴ از بهترین اولویت زیرمؤلفه‌های قانونمندی، S35 با وزن نرمال ۰/۲۵۱ از بهترین اولویت زیرمؤلفه‌های پاسخگویی، S41 با وزن نرمال ۰/۳۲۱ از بهترین اولویت زیرمؤلفه‌های مسئولیت‌پذیری، S53 با وزن نرمال ۰/۳۱۹ از بهترین اولویت زیرمؤلفه‌های اجماع‌گرایی، S62 با وزن نرمال ۰/۳۳۳ از بهترین اولویت زیرمؤلفه‌های عدالت‌محوری، S73 با وزن نرمال ۰/۲۶۷ از بهترین اولویت زیرمؤلفه‌های کارایی و اثربخشی، S82 با وزن نرمال ۰/۳۱۷ از بهترین اولویت زیرمؤلفه‌های شفافیت هستند. همچنین در اولویت نهایی مؤلفه‌های حکمروایی خوب می‌شود بیشترین وزن به‌ترتیب به زیرمؤلفه‌های S41، S35، S13 و کمترین وزن به زیرمؤلفه‌های شفافیت (S85 و S83) تعلق گرفته است.

نتایج مدل آراس نشان داده است که رتبهٔ اول از نظر مؤلفه‌های حکمروایی خوب به بخش موسیان شهرستان دهلران با درجهٔ سودمندی Ki (۰/۵۱۹۱) که بهتر از بخش مرکزی شهرستان پلدختر بوده، داده شده است. وضعیت سطح حکمروایی خوب در بخش مرکزی کمتر از بخش موسیان ارزیابی شده است. درنتیجه نظام مدیریت روستایی در بخش مرکزی نتوانسته است رضایت مردم را جلب کند و آن‌ها سطح هشت مؤلفهٔ تعیین‌کنندهٔ حکمروایی خوب، یعنی مشارکت، عدالت‌محوری، اجماع‌گرایی، قانون‌مندی، مسئولیت‌پذیری، شفافیت، پاسخگویی، کارایی و اثربخشی را پایین‌تر از حد معمول ارزیابی کرده‌اند.

بعد از اینکه بخش‌های مورد مطالعه رتبه‌بندی شد، با استفاده از تکنیک ARAS به رتبه‌بندی حکمروایی خوب روستایی، در روستاهای دو بخش مورد مطالعه پرداخته شد که روستای شهرک ولیعصر بخش موسیان با درجهٔ سودمندی ۰/۶۱۹۱ بالاترین سطح حکمروایی خوب و روستای گری باباخان بخش مرکزی با درجهٔ سودمندی

۰/۵۰۳۹ پایین‌ترین سطح حکمروایی را دارا بوده است. روستاهای این دو بخش براساس حکمروایی به سه طبقه (خوب، متوسط، ضعیف) تقسیم‌بندی شده‌اند و در بین ۲۸ روستای مورد مطالعه، ۷ روستا بهترین وضعیت حکمروایی خوب را داشته‌اند که روستاهای: شهرک ولیعصر، نهرعنبر، دشت‌عباس، سادات دالپری، شهرک سپتون و عین‌خوش در بخش موسیان شهرستان دهلران و روستای سراب حمام در بخش مرکزی شهرستان پلدختر هستند. ۱۱ روستای دیگر وضعیت حکمروایی آن‌ها ضعیف است که ۳ روستای آن‌ها در بخش موسیان و ۸ روستا در بخش مرکزی قرار دارد. مقایسهٔ نتایج این پژوهش با پژوهش‌های دیگر نشان می‌دهد که مشابهت نتیجهٔ پژوهش با یافته‌های پژوهش رحمانی‌فضلی و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی به تحلیل جایگاه مدیریت روستایی مبتی بر حکمروایی خوب پرداخت و نتایج آن با استفاده از مدل تاپسیس نشان داد که روستاهای بخش شمیرانات وضعیت بهتری از لحاظ مؤلفه‌های حکمروایی دارند. رکن‌الدین افتخاری و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی به ارائهٔ الگوهای مناسب حکمروایی روستایی در ایران پرداخت که نتیجهٔ آن با استفاده از آزمون تی نشان داد که مؤلفه‌های حکمروایی خوب از وضعیت مناسبی برخوردار نبوده‌اند. حکمت‌نیا و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان میزان تحقق‌پذیری حکمروایی خوب در ایلام پرداخته و با استناد به نتایج آن نواحی شهری ایلام در وضعیت نامطلوبی به لحاظ مؤلفه‌های حکمروایی قرار گرفته است. برقی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی به ارزیابی اثرات سرمایهٔ اجتماعی بر حکمروایی در مناطق روستایی پرداخته و با استناد به نتایج آن بالاترین شاخص حکمروایی مشروعیت و پایین‌ترین آن شفافیت است. امدی و توری (۲۰۱۶) در پژوهشی با عنوان تحلیل و ارزیابی توسعه با تأکید بر حکمروایی پرداخته و نتایج آن نشان داده که وابستگی نهادهای محلی به بودجهٔ دولت تأثیر در کاهش تحقق مؤلفه‌های حکمروایی را دارد. آتکینسون (۲۰۰۴) به پژوهشی با عنوان حکمرانی شهرهای جدید پرداخته و نتایج نشان داده که مشارکت از شاخص‌های اثرگذار حکمروایی است. بااین‌حال به‌دلیل دومنطقه‌ای‌بودن این پژوهش و تکراری‌نبودن و مشابهت با دیگر پژوهش‌ها، نتایج بهتری نیز به‌دست آمده است. مقایسهٔ نتایج پژوهش با نتیجهٔ محققان دیگر از جهاتی مشابه بوده و در زمینه‌های دیگری متفاوت بوده است که این تفاوت می‌تواند نوآوری پژوهش باشد. این پژوهش ضمن مقایسهٔ دو منطقه با سطح حکمروایی خوب، می‌تواند کاستی‌های موجود در ساختار مدیریت یکپارچهٔ کنونی روستاهای کشور را واضح‌تر نشان دهد. عدم‌انجام پژوهش مشابه به لحاظ سؤالات و پرسش‌نامه در حوزهٔ جغرافیایی و برنامه‌ریزی روستایی به‌ویژه برای دو منطقهٔ بخش موسیان (دشتی) و بخش مرکزی (کوهستانی) و نیز استفاده از روش تصمیم‌گیری چندمعیاره (FAHP) و مدل آراس برای رتبه‌بندی دو منطقهٔ غرب کشور نوآوری این پژوهش است.

پیشنهادات

با استناد به نتایج و یافته‌های پژوهش برای تحقق حکمروایی خوب روستایی مناطق تحت مطالعه پیشنهاد می‌شود که به مؤلفه‌های شفافیت، عدالت‌محوری، کارایی و اثربخشی توجه بیشتری شود؛ زیرا این مؤلفه‌ها در بین مؤلفه‌های حکمروایی جایگاه کمتری دارند. با توجه به عدم‌شفاف‌سازی دهیاران در رابطه با عملکرد مالی ضرورت دارد که مسئولان بالادست نسبت‌به شفاف‌سازی کارکردهای دهیاران اقدام کنند. در روستاهای دو بخش مورد مطالعه به‌منظور حکمروایی بهتر پیشنهاد می‌شود که به سیمای روستا و وضعیت فیزیکی آن توجه شود، اطلاع‌رسانی دهیاران در زمینه‌های مختلف روستا، مشارکت‌دادن روستاییان در پروژه‌ها و طرح‌های عمرانی روستایی برای افزایش کارایی مدیران از ابزار و وسایل نوین استفاده کنند.

منابع

احمدی، منیژه؛ مهدی چراغی (۱۳۹۶). ارزیابی عوامل مؤثر بر تحقق حکمروایی خوب روستایی با تأکید بر عملکرد دهیاری‌ها (مطالعهٔ موردی: دهستان چاپیاره بالا)، فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی منطقه‌ای سال هفتم. شمارهٔ ۲۸. صفحات ۳۳-۴۴.

https://www.jgeoqeshm.ir/article_54097.html

اعظیمی آملی، جلال؛ عبدالرضا رکن‌الدین افتخاری (۱۳۹۳). حکمروایی روستایی (مدیریت توسعه پایدار)، جلد اول، چاپ اول، تهران، ۳۲۴-۱.

امینیان، ناصر؛ میرعلی سیدنقوی؛ منوچهر جهانیان؛ سیدمحسن امامی (۱۳۹۶). وضعیت ارزیابی شاخص‌های حکمروایی مطلوب در توسعهٔ گردشگری شهری. فصلنامه اقتصاد و مدیریت‌شهری. دوره ۵. شماره ۲. پیاپی ۱۸. صفحات ۱۳۹-۱۲۷.

https://iueam.ir/article-1-670-fa.pdf

برقی، حمید؛ نسرین جعفری؛ یوسف قنبری (۱۳۹۸). ارزیابی اثرات سرمایه اجتماعی بر حکمروایی در مناطق روستایی مطالعه موردی مناطق روستایی شهرستان زنجان. فصلنامه مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی. دوره ۱۴. شماره۱ پیاپی ۴۶. صفحات ۹۱-۷۵.

https://sanad.iau.ir/journal/jshsp/Article/665123?jid=665123

بدری، سیدعلی؛ مجتبی قدیری معصوم؛ صامت فرهادی؛ حافظ اسکندری (۱۳۹۰). مطالعه تطبیقی مدیریت روستایی ایران و چین با رویکرد حکمروایی. فصلنامه روستا و توسعه، دوره ۱۴. شماره ۳. صفحات ۹۱-۶۹.

http://rvt.agri-peri.ac.ir/article_59152.html

پازکی، معصومه؛ داود شیخی؛ شیرین صمدی (۱۳۹۹). تحلیل نقش مدیریت مبتنی بر حکمروایی حوب در توسعه پایدار روستایی. فصلنامه جغرافیا و توسعه. دوره ۱۸. شماره ۵۸. پیاپی ۵۸. صفحات ۱۱۲-۹۳.

https://gdij.usb.ac.ir/article_5178.html

پورمیرغفاری، مریم (۱۳۹۲). تحلیل وضعیت حکمروایی خوب شهری مطالعه موردی محله حسن آباد زرگنده، پایان‌نامه کارشناسی ارشد علوم اجتماعی. دانشگاه تهران. دانشکده علوم اجتماعی. ایران.

تقوایی، علی‌اکبر؛ رسول تاجدار (۱۳۸۸). درآمدی بر حکمروایی خوب شهری در رویکردی تحلیلی، فصلنامه مدیریت شهری. پیاپی ۲۳. صفحات ۵۸-۴۵.

https://www.sid.ir/paper/92173/fa

حیدری‌ساربان، وکیل (۱۳۹۸). ارزیابی الگوی مدیریت محلی روستایی مبتنی بر شاخص‌های حکمروایی خوب مطالعه موردی شهرستان مشگین شهر، فصلنامه جغرافیا و توسعه. دوره ۱۷. شماره۵۷. پیاپی۵۷. صفحات ۱۵۴-۱۳۳.

https://gdij.usb.ac.ir/article_4985.html

حیدری‌ساربان، وکیل؛ حبیب ابراهیم پور؛ ولی نعمتی (۱۳۹۴). توسعه روستایی با تأکید بر الزامات مدیریتی، انتشارات دانشگاه محقق اردبیلی. ایران.

حکمت‌نیا، حسن؛ محمد ملکی؛ میرنجف موسوی؛ علیرضا افشانی (۱۳۹۶). سنجش میزان تحقق‌پذیری حکمروایی خوب در شهرهای ایران مطالعه موردی شهر ایلام، پژوهش‌های جغرافیای انسانی. دوره ۴۹. شماره ۳. صفحات ۶۱۹-۶۰۷.

https://jhgr.ut.ac.ir/article_57235.html

خورشید، صدیقه؛ رضا ذبیحی (۱۳۸۹). تلفیق تکنیک‌های کارت امتیازی متوازن و غربال‌سازی فازی یاگر به منظورشناسایی شاخص‌های کلیدی ارزیابی عملکرد. فصلنامه مدیریت راهبردی در سیستم‌های صنعتی، سال پنجم. شماره ۱۴. صفحات ۳۰-۱۱.

https://ensani.ir/fa/article/journal-number/24881

دادورخانی، فضیله؛ محمد سلمانی؛ صامت فرهادی؛ زهره زارع (۱۳۹۰). حکمروایی خوب راهبردی برای کاهش فقر روستایی، فصلنامه نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی. دوره ۳. شماره ۴. صفحات ۱۲۱- ۱۰۳.

https://www.sid.ir/paper/177107/fa

دربان‌آستانه، علیرضا؛ محمدرضا رضوانی؛ سیدحسن مطیعی لنگرودی؛ سیدعلی بدری (۱۳۸۹). سنجش و تحلیل عوامل مؤثر بر حکمروایی روستایی در حکومت‌های محلی مطالعه موردی شهرستان قزوین، فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی. دوره ۴۲. شماره ۳. پیاپی ۷۳. صفحات ۱۱۸-۹۹.
https://jhgr.ut.ac.ir/article_24472.html

رحمانی‌فضلی، عبدارضا؛ رحمت‌الله منشی‌زاده؛ بیژن رحمانی؛ جهانبخش علیپوریان (۱۳۹۶). تحلیل جایگاه مدیریت روستایی مبتنی بر رویکرد حکمروایی خوب در توسعهٔ پایدار روستایی مطالعه موردی مقایسهٔ بخش مرکزی کوهدشت و بخش لواسانات شمیرانات، فصلنامه پژوهش‌های برنامه‌ریزی روستایی. دوره ۶. شماره ۱. پیاپی ۱۷. صفحات ۱۵۲-۱۳۳.
https://ensani.ir/fa/article/journal-number/41655/17

رحمانی‌فضلی، عبدالرضا؛ مظفر صادقی؛ جهانبخش علیپوریان (۱۳۹۴). بنیان‌های نظری حکمروایی خوب در فرایند مدیریت روستایی نوین، فصلنامه مدیریت شهری. شماره ۳۷. پیاپی ۳۸. صفحات ۵۴-۴۳.
https://www.sid.ir/paper/92137/fa

رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا؛ جلال عظیمی‌آملی؛ مهدی پورطاهری؛ زهرا احمدی‌پور (۱۳۹۱). ارائهٔ الگوی مناسب حکمروایی خوب روستایی در ایران، فصلنامه ژئوپلیتیک. دوره ۸. شماره ۲۶. صفحات ۲۸-۱.
https://journal.iag.ir/article_56067.html

رومیانی، احمد؛ عنابستانی، علی‌اکبر؛ محمد ولایی (۱۳۹۴). تحلیلی بر اثرات سرمایه اجتماعی بر روی توسعه پایدار روستایی دهستان رومشگان غربی- شهرستان‌کوهدشت،فصلنامه فضای جغرافیایی. دوره ۱۵. شماره ۵۲. صفحات۱۱۵-۹۷.
http://geographical-space.iau-ahar.ac.ir/article-1-2172-fa.html&sw

شیرازی، غلامحسین؛ نعمت حسین‌زاده؛ حسن لطفی‌طلب؛ حسن قربانلو (۱۳۹۳). بررسی جایگاه مشارکت شهروندان در حکمروایی خوب شهری با تأکید بر شهرداری اسلامشهر، مجموعه مقالات کنگره بین‌المللی جغرافیا و توسعه پایدار. جلد اول.
https://civilica.com/doc/387843/

طالشی، مصطفی؛ علیرضا دربان آستانه؛ سیدعارف موسوی (۱۳۹۶). تبیین الگوی فضایی حکمروایی خوب روستایی پیرامون کلان شهر کرج، فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری. دوره ۵ شماره ۴. صفحات ۶۰۶-۵۸۵.
https://jurbangeo.ut.ac.ir/article_67314.html

عظیمی آملی، جلال؛ عبدالرضا رکن الدین افتخاری (۱۳۹۳). حکمروایی روستایی مدیریت توسعه پایدار، انتشارات آگاه. جلد اول. چاپ اول. تهران.

کبیری، افشار؛ محمد ولایی (۱۳۹۷). اثرات سرمایه اجتماعی در تحقق حکمروایی خوب روستایی مطالعه موردی دهستان‌های زرینه رود و مرحمت آباد شمالی میاندوآب. فصلنامه فضای جغرافیایی. دوره ۱۸ شماره ۶۴. صفحات ۹۷-۷۵.
http://geographical-space.iau-ahar.ac.ir/article-1-2428-fa.html&sw

مرکز آمار ایران (۱۳۹۵). سرشماری عموم و نفوس مسکن. استانداری ایلام. معاونت برنامه‌ریزی.
https://amar.org.ir/

مرکز آمار ایران (۱۳۹۵). سرشماری عموم و نفوس مسکن. استانداری لرستان. معاونت برنامه‌ریزی.
https://amar.org.ir/

مطیعی‌لنگرودی، سیدحسین؛ محمد حجی‌پور (۱۳۹۷). الگوی میان کنش کارکرد سازمان‌های مردم نهاد با حکمروایی مطلوب روستایی نمونه: دشت حسین‌آباد غیناب در شهرستان سربیشه، سال شانزدهم. شماره ۵۰. صفحات ۱۲۶-۱۰۹.
https://gdij.usb.ac.ir/article_3561.html

نوروزی، اصغر؛ داوود مهدوی؛ زهرا بدری‌زاده (۱۳۹۶). ارزیابی عملکرد دهیاری‌ها در چارچوب شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی، فصلنامه پژوهش‌های روستایی. دوره ۸. شماره ۴. صفحات ۶۶۲-۶۴۹.
https://jrur.ut.ac.ir/article_64055.html

References

Atkinson, R (2004). The new urban governance and urban regeneration: managing community participation, Journal of Rural Management, Vol. 5(8). 29-55.

Andriani, L (2010). Social Capital, Cpmmunity Governance and credit Market. Birkbck, University of London, Malet Street, London, Wc1E7HX.
http://www.ems.bbk.ac.uk/research/wp/2010/1003

Colebatch, H. K (2002). Policy. open Univercity Press. Philadelphia. USA.
https://catalogue.nla.gov.au/catalog/264297

Din, B., Shah Habibullah, M., Choo, W.C (2014). The Impact of Sustainable Tourism and Good Governance on Biodiversity Loss in Malaysia. SHS Web of Conferences. 12.
https://doi.org/10.1051/shsconf/20141201063

Huhe, N., Chen, J., Tang, M (2015). Social trust and grassroots governance in rural China. Journal of Social Science Research. Vol. 53, 351-363.
https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2015.06.010

Kaufmann, D., Kraay. A., Zoido, P (2000). Gavernance Matters World bank Policy Research Working. 2196.
https://doi.org/10.1596/1813-9450-2196

Gjerde, M, Sylva, S (2018). Governance and recovery: comparing recent disaster recoveries in Sri Lanka and New Zealand. Procedia engineering, 212, 527-534.
https://doi.org/10.1016/j.proeng.2018.01.068

Lee, A.H.I., Chen,W-C., Chang, C-J (2008). A fuzzy AHP and BSC approach for evaluating performance of IT department in the manufacturing industry in Taiwan, Expert Systems with Applications, Journals & Books. Vol 34, 96-107.
https://doi.org/10.1016/j.eswa.2006.08.022

Mantino, F (2010). Typologies of Governance Models. National Institute of Agricultural Economics, Rome Italy (INEA). Rural Development Policies.
https://www.researchgate.net/publication/241751329_Typologies_of_governance_models

Mdee, A. Thorley, L (2016). Good governance, loval government, accountability and service delivery in Tanzania, An ESRC Research Project
https://www.intrac.org/wpcms/wp-content/uploads/2016/11/WP2_Local-governance-and-accountability-in-Tz_Mzumbepaper_FINAL_311016.pdf

MacKinnon, D (2002). Rural governance and local involvement, assessing state community relations in the Scottish Highlands. Journal of Rural Studies. Vol. 18, 307-324.
https://doi.org/10.1016/S0743-0167(01)00048-1

Morrison, T.H (2014). Developing a regional governance index: the institutional potential of rural regions, Rural studies. 35: 101-111.
https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2014.04.004

OECD (2006). Cities and Regions in the New Learning Economy. Paris. 148.
https://doi.org/10.1787/9789264189713-en

Rui,Mu., & Jong, M (2016). A network Governance approach to transitoriented development: intrgrating urban transport and landues policiesin Urumqi, China. Journal of Elsevier, 52, 55-63.
https://doi.org/10.1016/j.tranpol.2016.07.007

Stark, N (2010). Effective Rural Governance, Rural Policy Research Institute, U.S.A. 1-29.

Suan-Pheng Kam (2008). The Changing Paradigm of Rural Governance for Sustainable Development: Defining nice and role of GIS. Available. at: www. Livelihoods.org.
https://www.geospatialworld.net/article/the-changing-paradigm-of-rural-governance/

UNDP (2008). Characteristics of good governance the urban governance initiative (TUGI).

Usona, T., Klonnera, C., Hofleb, B (2016). Using participatory geographic approaches for urban flood risk in Santiago de Chile: Insights from a governance analysis. Journal of Environmental Science & Policy. Vol. 66, 62-72.
https://doi.org/10.1016/j.envsci.2016.08.002

UN-HABITAT (2006). The Urban Governance index. A tool of The Quality of Urban Governance, Beirut.
https://www.shareweb.ch/site/DDLGN/Documents/07-Example%20Urban%20Governance%20Index_Report-Aug04-FINALdoc.pdf

Young, S, Soparth, P,. Sophal, E (2011). Local Good Governance of Rural Infrastructure Development Planning. International Journal of Environmental and Rural Development. 59-64.
https://ssrn.com/abstract=2276607.

World Bank (2012). World development report. New York: Oxford University Press
https://doi.org/10.1596/978-0-8213-9575-2

Ward, N., Brown, David L (2009). Placing the Rural in Regional Development. Journal of Regional Studies. Vol. 43, No. 10, 1237-1244.
https://doi.org/10.1080/00343400903234696

World B (2006). Good governance, available on: www. World Bank. Org.
https://en.wikipedia.org/wiki/Good_governance